

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.003.01.2018

P/18/014

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94

kgp@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/014 - Nadzór PGNiG SA nad EuRoPol GAZ SA w latach 2011-2017
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	1. Andrzej Sowiński, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 18431, 2. Filip Byczkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/33/2018 z dnia 8 marca 2018 r. oraz nr KGP/59/2018 z dnia 3 lipca 2018 r., 3. Łukasz Urbanowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/34/2018 z dnia 8 marca 2018 r., 4. Rafał Szymański, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/58/2018 z dnia 3 lipca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-8)
Jednostka kontrolowana	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA ¹ , ul. Marcina Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Woźniak, Prezes Zarządu (od 11 lutego 2016 r.), wcześniej Członek Rady Nadzorczej delegowany do czasowego pełnienia funkcji Prezesa Zarządu (od 11 grudnia 2015 r.). W okresie objętym kontrolą ² poprzednimi kierownikami jednostki kontrolowanej byli: 1. Michał Szubski, Prezes Zarządu (od 12 marca 2008 r. do 31 grudnia 2011 r.), 2. Marek Karabula, Wiceprezes Zarządu, wykonywał obowiązki Prezesa Zarządu (od 1 stycznia 2012 r. do 18 marca 2012 r.), 3. Grażyna Piotrowska-Oliwa, Prezes Zarządu (od 19 marca 2012 r. do 29 kwietnia 2013 r.), 4. Mirosław Szkaluba, Wiceprezes Zarządu, wykonywał obowiązki Prezesa Zarządu (od 29 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2013 r.), 5. Jerzy Kurella, Wiceprezes Zarządu, wykonywał obowiązki Prezesa Zarządu (od 1 lipca 2013 r. do 30 grudnia 2013 r.), 6. Mariusz Zawisza (od 1 stycznia 2014 r. do 11 grudnia 2015 r.). (dowód: akta kontroli str. 9)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

PGNiG SA w latach 2011-2017 wykonywała nadzór właścicielski nad spółką System Gazociągów Tranzytowych EuRoPol GAZ SA⁴ w sposób prawidłowy.

¹ Dalej: PGNiG SA lub PGNiG.

² Lata 2011-2018 do czasu zakończenia kontroli i okres wcześniejszy, jeśli miał wpływ na kontrolowaną działalność.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dalej: EuRoPol GAZ SA lub EuRoPol GAZ.

Zakres nadzoru właścicielskiego PGNiG SA nad EuRoPol GAZ SA oraz możliwość oddziaływania na sprawy spółki determinowane były specyfiką EuRoPol GAZ SA oraz wymogiem jednomyślnego podejmowania decyzji – za wspólną zgodą dwóch głównych akcjonariuszy: polskiego (PGNiG SA) i rosyjskiego (OAO Gazprom).

PGNiG SA wykorzystywała dostępne instrumenty przewidziane w przepisach prawa i w statucie spółki oraz podejmując działania w ramach organów EuRoPol GAZ SA.

Działania podejmowane przez PGNiG SA wobec EuRoPol GAZ SA wypracowywane były w PGNiG SA w przyjętej procedurze wewnątrzkorporacyjnej z udziałem Rady Nadzorczej⁵ PGNiG SA, a w przypadku kwestii kadrowych – również za zgodą właściwego ministra. Wobec braku istnienia wymogów prawnych w tym zakresie nie w każdym przypadku dokumenty PGNiG SA wskazywały na przyczyny podjęcia działań mających na celu dokonanie zmian w składzie organów EuRoPol GAZ SA.

PGNiG SA, nie mając takiego obowiązku, nie dokumentowała również sposobu wypracowywania stanowiska PGNiG SA na walne zgromadzenie EuRoPol GAZ SA w zakresie udzielenia absolutorium członkom organów EuRoPol GAZ SA – w części dotyczącej uzasadnienia dla przyjmowanego stanowiska.

Zasady podziału i kryteria przyznawania nagród z zysku w EuRoPol GAZ SA oraz dodatkowych nagród dla członków RN EuRoPol GAZ SA w przypadku ich wypłaty były każdorazowo określone w stosownych uchwałach walnego zgromadzenia tej spółki. Z uwagi na fakt, że zasady i kryteria nie były sztywno określone, wymagało to w każdym przypadku czasochłonnego uzgadniania warunków wypłaty nagród pomiędzy stronami polską i rosyjską. Generowało to również ryzyko intencjonalnego określenia kręgu osób uprawnionych do nagrody.

Nagrody z zysku w EuRoPol GAZ SA w okresie objętym kontrolą wypłacane były trzykrotnie: w 2012 r. (z zysku za 2007 r.), w 2015 r. (z zysku za 2012 r.) oraz w 2016 r. (z zysku za 2015 r.). Po 2016 r. nagrody z zysku oraz dodatkowe nagrody dla członków RN EuRoPol GAZ SA nie były wypłacane.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Cele, organizacja i wykonywanie nadzoru PGNiG SA nad EuRoPol GAZ SA

Opis stanu
faktycznego

EuRoPol GAZ SA jest spółką prawa polskiego. Kapitał zakładowy spółki wynosi 80 mln zł i dzieli się na 800 tys. imiennych akcji o wartości nominalnej 100 zł każda. W latach 2011-2018 akcjonariuszami EuRoPol GAZ SA były: PGNiG SA (udział w kapitale zakładowym i głosach na walnym zgromadzeniu – 48%), OAO Gazprom (48%) oraz Gas-Trading SA (4%). Na dzień 31 grudnia 2017 r. kapitał własny spółki ogółem wynosił 3 806 mln zł.

PGNiG SA była akcjonariuszem Gas-Trading SA (43,41%). Jej akcjonariuszem była również m.in. spółka Gazprom Export (15,88%).

W dniu 16 lipca 2015 r. Gas Assets Management Sp. z o.o. (spółka zależna PGNiG SA⁶) sfinalizowała transakcję nabycia 36,17% akcji Gas-Trading SA od spółki PHZ BARTIMPEX SA. Grupa Kapitałowa PGNiG posiadała od tego czasu 79,58% akcji spółki Gas-Trading SA i przejęła nad nią kontrolę (dotychczasowy udział PGNiG SA – 43,41% i udział nabyty przez Gas Assets Management Sp. z o.o. – 36,17%).

⁵ Dalej także: RN.

⁶ Poprzez dwie spółki ze 100% udziałem PGNiG SA – PGNiG SPV 6 Sp. z o.o. oraz PGNiG SPV 5 Sp. z o.o.

Funkcjonowanie EuRoPol GAZ SA, w tym również w aspekcie korporacyjnym, a w konsekwencji także zakres oddziaływania akcjonariuszy, w tym PGNiG, na spółkę uwarunkowany był postanowieniami umów międzynarodowych i aktów o tożsamym charakterze. Były nimi:

- 1) *Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu gazu rosyjskiego przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach gazu rosyjskiego do Rzeczypospolitej Polskiej*, sporządzone w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r.⁷, zmienione przez: a) *Protokół dodatkowy z dnia 12 lutego 2003 r.*⁸ (zmieniony przez *Protokół o wniesieniu zmian do Protokołu dodatkowego z dnia 29 października 2010 r.*⁹) oraz b) *Protokół o wniesieniu zmian do Porozumienia z dnia 29 października 2010 r.*¹⁰,
- 2) *Protokół między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej w sprawie przedsięwzięć organizacyjnych zmierzających do zapewnienia realizacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu gazu rosyjskiego przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach gazu rosyjskiego do Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 sierpnia 1993 roku*, podpisany w Warszawie dnia 18 lutego 1995 r.¹¹

EuRoPol GAZ SA nie była spółką zależną PGNiG SA w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – *Kodeks spółek handlowych*¹². PGNiG SA – ani samodzielnie, ani wspólnie ze spółkami Grupy Kapitałowej PGNiG – nie sprawowała kontroli nad EuRoPol GAZ SA.

Wynikało to z postanowień Statutu EuRoPol GAZ SA uzależniających możliwość podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie od uczestniczenia w nim akcjonariuszy, z których każdy posiada nie mniej niż 30% akcji, oraz przewidujących, iż uchwały podejmowane są większością 3/4 głosów obecnych na walnym zgromadzeniu. Przesądzały o tym również przyjęte rozwiązania i uprawnienia dotyczące obejmowania przez osoby wskazane przez określonych akcjonariuszy stanowisk w organach spółki. PGNiG SA powoływała czterech członków RN EuRoPol GAZ SA, w tym Zastępcę Przewodniczącego, OAO Gazprom – czterech członków RN, w tym Przewodniczącego, Gas-Trading SA – jednego członka RN. PGNiG SA rekomendowała kandydata na Prezesa i Drugiego Wiceprezesa Zarządu, zaś OAO Gazprom – Pierwszego i Trzeciego Wiceprezesa Zarządu¹³.

⁷ M.P. z 2011 r. Nr 46, poz. 512, ze zm.

⁸ *Protokół dodatkowy do Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu rosyjskiego gazu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach rosyjskiego gazu do Rzeczypospolitej Polskiej z 25 sierpnia 1993 r.*, podpisany w Warszawie dnia 12 lutego 2003 r. (M.P. z 2011 r. Nr 46, poz. 516, ze zm.)

⁹ *Protokół o wniesieniu zmian do Protokołu Dodatkowego do Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu gazu rosyjskiego przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach gazu rosyjskiego do Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 sierpnia 1993 r.*, podpisanego 12 lutego 2003 roku, podpisany w Warszawie dnia 29 października 2010 r. (M.P. z 2011 r. Nr 46, poz. 519).

¹⁰ *Protokół o wniesieniu zmian do Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu rosyjskiego gazu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach rosyjskiego gazu do Rzeczypospolitej Polskiej, z 25 sierpnia 1993 r.*, podpisany w Warszawie dnia 29 października 2010 r. (M.P. z 2011 r. Nr 46, poz. 518).

¹¹ M.P. z 2011 r. Nr 46, poz. 514.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1577, ze zm. Dalej: k.s.h.

¹³ Statut w brzmieniu przewidującym powyższe rozwiązania obowiązywał od dnia 2 lutego 2011 r. Regulacje obowiązujące wcześniej miały charakter zbliżony.

W organach EuRoPol GAZ SA występował relatywnie wysoki poziom rotacji członków RN i Zarządu EuRoPol GAZ SA będących reprezentantami PGNiG SA przy jednoczesnej niemal pełnej stabilności reprezentacji ze strony rosyjskiej.

Rozwiązania w zakresie wymogu jednomyślnego podejmowania decyzji przez dwóch głównych akcjonariuszy wzmocniała zasada tzw. reprezentacji krzyżowej spółki, w imieniu której oświadczenia musieli składać jeden członek zarządu ze strony polskiej i jeden ze strony rosyjskiej¹⁴.

Przedmiotem działalności EuRoPol GAZ SA było świadczenie usługi transportu gazu na podstawie koncesji wydanej przez Prezesa URE i umów z Gazprom Export i PGNiG SA. Dodatkowo spółka udostępniała moce przesyłowe spółce Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System SA. EuRoPol GAZ SA posiadała zatem trzech klientów determinujących popyt na usługę przesyłową.

Sumaryczna ilość przetransportowanego gazu w 2017 r. wyniosła 34,58 mld m³, z czego dla: 1) Gazprom Export – 31,30 mld m³ (90,51%), 2) PGNiG SA – 2,01 mld m³ (5,82%) oraz 3) w ramach mocy udostępnionych Gaz-System SA – 1,27 mld m³ (3,67%) w przesyłce fizycznym oraz dodatkowo 3,36 mld m³ w rewersie. Obowiązki operatora na gazociągu jamalskim wykonywała, na podstawie umowy z dnia 25 października 2010 r., spółka Gaz-System SA.

PGNiG SA nie miała możliwości sprawowania nad EuRoPol GAZ SA nadzoru właścicielskiego tożsamego do nadzoru sprawowanego nad spółkami należącymi do grupy kapitałowej. EuRoPol GAZ SA nie był także stroną *Porozumienia w sprawie zasad współpracy PGNiG SA ze spółkami z Grupy Kapitałowej PGNiG*¹⁵ z dnia 28 kwietnia 2014 r. Zakres możliwości oddziaływania PGNiG SA wynikał z instrumentów przysługujących akcjonariuszowi na podstawie przepisów *k.s.h.*, a w pozostałym zakresie wynikających ze Statutu EuRoPol GAZ SA. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA¹⁶, EuRoPol GAZ SA *nie jest objęta Porozumieniem ani wynikającymi z niego regulacjami, ponieważ PGNiG SA nie ma narzędzi prawnych czy faktycznych, które by pozwalały na przeprowadzenie ich wdrożenia w EuRoPol GAZ SA, zaś wywarcie wpływu na spółkę i zawarcie podobnych stosunków umownych z jednym z akcjonariuszy mogłoby oznaczać złamanie przepisów k.s.h. oraz porozumień międzyrządowych przewidujących symetryczne uprawnienia akcjonariuszy EuRoPol GAZ SA, [...]*¹⁷.

W PGNiG SA obowiązywał dokument pn. *Zasady sprawowania nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem kapitałowym PGNiG SA*¹⁸ (przyjęty uchwałą Zarządu PGNiG SA Nr 473/2007 z dnia 12 lipca 2007 r.).

W Centrali PGNiG SA w całym okresie objętym kontrolą istniała komórka organizacyjna zajmująca się nadzorem właścicielskim (do kwietnia 2012 r. – Biuro Nadzoru Właścicielskiego w Departamencie Obsługi Korporacyjnej, w okresie od maja 2012 r. do lipca 2013 r. – Dział Nadzoru nad Grupą Kapitałową w Departamencie Strategii, zaś od sierpnia 2013 r. – Departament Zarządzania Grupą Kapitałową¹⁹). W ramach DG istniały: Dział Zarządzania Spółkami i Analiz

¹⁴ Za wyjątkiem udzielania pełnomocnictw w celu dokonywania czynności w postępowaniach administracyjnych, sądowych i arbitrażowych z udziałem spółki lub wynikających ze stosunku spółki, z wyłączeniem składania, uzupełniania, zmiany i cofania wniosku spółki o zatwierdzenie taryfy oraz jakichkolwiek innych czynności zatwierdzających przed właściwym organem regulacyjnym.

¹⁵ Dalej: Porozumienie.

¹⁶ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 25 lipca 2018 r. (znak: DA/A/000114/2018).

¹⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1330 ze zm.) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2018 r. poz. 419 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

¹⁸ Dalej: *Zasady*.

¹⁹ Dalej także DG.

oraz Dział Zarządzania Spółkami i Projektów Zagranicznych, który zajmował się realizacją zadań dotyczących EuRoPol GAZ SA.

Kluczowe zadania DG w odniesieniu do EuRoPol GAZ SA obejmowały przygotowywanie i wykonywanie decyzji organów PGNiG SA w zakresie spraw związanych z wykonywaniem praw właścicielskich jako akcjonariusza EuRoPol GAZ SA i udział w projektach związanych z zaangażowaniem kapitałowym w EuRoPol GAZ SA (zarówno w fazie koncepcyjnej i wykonawczej). DG gromadził również dokumentację PGNiG SA dotyczącą spółki EuRoPol GAZ SA.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA²⁰, począwszy od 2013 r. DG brał udział w spotkaniach ze stroną rosyjską, w tym w opracowywaniu stanowiska PGNiG SA na te spotkania. W latach wcześniejszych pracownicy jednostek organizacyjnych poprzedzających DG nie uczestniczyli w pracach koncepcyjnych czy zespołach zadaniowych, a realizowali jedynie otrzymane wytyczne i ustalenia.

Zadania z zakresu sprawowania nadzoru właścicielskiego nad EuRoPol GAZ SA nie były przypisane kompetencyjnie określonemu członkowi Zarządu PGNiG SA. DG zawsze podlegał jednak bezpośrednio jednemu, określonemu członkowi Zarządu, Prezesowi Zarządu lub niekiedy Wiceprezesowi Zarządu ds. Korporacyjnych.

W ramach służb nadzoru działania dotyczące poszczególnych spółek z udziałem PGNiG SA wykonywane były przez dedykowanych pracowników na zasadzie faktycznego przydziału obowiązków. Prowadzenie spraw związanych z EuRoPol GAZ SA w okresie objętym kontrolą było powierzone dwóm osobom. W czasie trwania czynności kontrolnych sprawy związane z EuRoPol GAZ SA prowadzone były przez Kierownika Działu Zarządzania Spółkami i Projektów Zagranicznych oraz Głównego Specjalistę w tym dziale, którzy byli bezpośrednio nadzorowani przez Dyrektora DG.

PGNiG SA miała ograniczone możliwości oddziaływania na cele EuRoPol GAZ SA. Wynikało to ze specyfiki spółki. Przesądza ona, iż EuRoPol GAZ SA nie ma wpływu na to jakie wolumeny będą transportowane jej gazociągiem. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, *Zarząd (EuRoPol GAZ SA – przyp. NIK) powinien jedynie zapewnić prawidłowy stan techniczny gazociągu i pewność transportu gazu. Wskazał również, że EuRoPol GAZ SA jest chyba jedyną spółką akcyjną w kraju, której docelowy zysk netto jest określony przez czynniki rządowe (porozumienie międzyrządowe), a nie plany, możliwości spółki, czy uwarunkowania rynkowe, co jasno wyklucza (...) możliwość oczekiwania przez akcjonariuszy generowania innego wyniku.*

Celem finansowym EuRoPol GAZ SA było dążenie do osiągnięcia docelowej wartości corocznego zysku netto na poziomie 21 mln zł²¹, waloryzowanej średniorocznym wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłaszanych w komunikacie Prezesa GUS w roku kalendarzowym poprzedzającym rok złożenia wniosku taryfowego.

Wyniki spółki w poszczególnych latach odbiegały od wyniku docelowego. W okresie 2011-2017 wynik netto EuRoPol GAZ SA pięciokrotnie był dodatni: za 2011 r. – 29,6 mln zł, za 2012 r. – 63,6 mln zł, za 2014 r. – 31,7 mln zł za 2015 r. – 78,5 mln zł

²⁰ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 25 lipca 2018 r. (znak: DA/A/000114/2018).

²¹ Stosownie do postanowień artykułu 2 Protokołu o wniesieniu zmian do Protokołu Dodatkowego do Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o budowie systemu gazociągów dla tranzytu gazu rosyjskiego przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dostawach gazu rosyjskiego do Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 sierpnia 1993 r., podpisanego 12 lutego 2003 roku, podpisanego w Warszawie dnia 29 października 2010 r. MP z 2011 r. nr 46, poz. 519.

i za 2016 r. – 116,8 mln zł, zaś dwukrotnie był ujemny: za 2013 r. – (-) 12,4 mln zł i za 2017 r. – (-) 72,4 mln zł.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, było *to jednak spowodowane czynnikami niezależnymi od spółki takimi jak wahania kursów walut, cena gazu spalanego na cele napędu turbin, czy przetransportowanie innego wolumenu gazu niż był zaplanowany*. Jeżeli rzeczywista wielkość rocznego zysku netto EuRoPol GAZ SA różni się od poziomu docelowego, to różnicę między wielkością faktyczną i docelową zysku uwzględnia się przy kalkulacji stawki taryfowej na następny rok.

W latach poprzedzających, tj. w latach 2006-2010, za które sprawozdania finansowe EuRoPol GAZ SA zostały rozpatrzone i zatwierdzone przez walne zgromadzenie w dniu 22 czerwca 2012 r. wynik finansowy netto EuRoPol GAZ SA przedstawiał się następująco: za 2006 r. – 288,2 mln zł, za 2007 r. – 418,4 mln zł, za 2008 r. – (-) 112,2 mln zł, za 2009 r. – 119,0 mln zł oraz za 2010 r. – (-) 36,6 mln zł.

Monitorowanie wykonania powyższego celu przez PGNiG SA polegało na obserwacji wyniku w ciągu roku i jego finalnej rocznej wysokości. Służby PGNiG SA weryfikowały projekty rocznych planów działalności gospodarczej EuRoPol GAZ SA pod kątem zgodności z założeniami co do docelowego wyniku netto na kolejny okres.

Prezes Zarządu PGNiG SA wskazał, iż *z uwagi na specyfikę spółki nie jest możliwe objęcie jej Zarządu przez PGNiG SA systemem zarządzania przez cele obowiązującym w GK PGNiG, wyznaczanie strategicznych/celów MBO²² dla Zarządu i monitorowanie/rozliczanie ich realizacji*. Zaznaczył przy tym, iż tego typu możliwości nie ma również OAO Gazprom. Zwrócił uwagę, że w spółce ścierają się odmienne interesy dwóch grup kapitałowych, ponadto co do zasady nakładane cele wynikają ze wskaźników ekonomicznych oczekiwanych wobec podmiotów działających na zasadach rynkowych, natomiast działalność spółki jest ściśle determinowana, a możliwości osiągania zysków odgórnie zdefiniowane.

W wypracowywaniu stanowiska PGNiG SA względem EuRoPol GAZ SA uczestniczył zarówno Zarząd, jak i RN PGNiG SA. Sposób głosowania reprezentantów PGNiG SA na walnym zgromadzeniu EuRoPol GAZ SA każdorazowo regulowany był instrukcją do głosowania przyjmowaną przez Zarząd PGNiG SA. Podlegała ona wykonaniu po uzyskaniu pozytywnej opinii RN PGNiG SA. Wniosek o przyjęcie instrukcji do głosowania określonej treści wraz z materiałami analitycznymi, zawierającymi wskazanie uwarunkowań danej propozycji, kierowany był na posiedzenie Zarządu PGNiG SA przez DG. Wnioski takie były konsultowane z innymi komórkami organizacyjnymi spółki.

EuRoPol GAZ SA przysyłała do DG sprawozdania obejmujące analitykę przychodów usług przesyłowych, analitykę przeterminowania należności z tytułu przesyłu, analitykę kredytów i pożyczek, rachunek zysków i strat, bilans oraz informację o wielkości zatrudnienia. Departament Ekonomiczny PGNiG SA pozyskiwał bezpośrednio ze spółki raz na kwartał dane finansowe, m.in. sprawozdanie finansowe na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania Grupy Kapitałowej PGNiG. Sprawozdanie finansowe EuRoPol GAZ SA włączane było do sprawozdania skonsolidowanego Grupy Kapitałowej PGNiG z zastosowaniem konsolidacji metodą praw własności.

²² Ang. *Management by Objectives* – pol. Zarządzanie przez cele.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, spółka obsadza przysługujące stanowiska w Zarządzie i Radzie Nadzorczej tak, aby osoby piastujące funkcje w tych organach dbały o interesy strony polskiej [...] ²³.

Proces obsady stanowisk z rekomendacji PGNiG SA w organach EuRoPol GAZ SA obejmował podjęcie przez Zarząd PGNiG SA uchwały w sprawie zarekomendowania ministrowi właściwemu do spraw energii (wcześniej Ministrowi Skarbu Państwa²⁴) wskazania/odwołania do/z Zarządu czy RN EuRoPol GAZ SA osób jako przedstawicieli PGNiG SA. Zarząd występował z wnioskiem do RN PGNiG SA o zaopiniowanie rekomendacji i przedstawienie ich do akceptacji właściwemu ministrowi. RN PGNiG SA podejmowała uchwałę w sprawie zaopiniowania rekomendacji i przedstawienia ich do akceptacji właściwemu ministrowi. Właściwy minister akceptował rekomendacje Zarządu PGNiG SA, zaopiniowane przez RN PGNiG SA.

W przypadku wyboru i odwołania członków Zarządu EuRoPol GAZ SA konieczne było przeprowadzenie walnego zgromadzenia EuRoPol GAZ SA i przeprowadzenie procedury wynikającej ze Statutu EuRoPol GAZ SA. Do przystąpienia do wykonania powyższych działań po stronie PGNiG SA niezbędne było wcześniejsze przyjęcie przez Zarząd PGNiG SA instrukcji do wykonania prawa głosu z akcji i udzielenie pełnomocnictwa do reprezentowania PGNiG SA na walnym zgromadzeniu. Obowiązujące regulacje proceduralne zakładały, iż jeżeli wybór członka Zarządu nie dojdzie do skutku na dwóch kolejnych walnych zgromadzeniach, to podlegał on powoływaniu przez PGNiG SA w drodze pisemnego oświadczenia. W przypadku powoływania i odwoływania członków RN EuRoPol GAZ SA Zarząd PGNiG SA kierował do Zarządu EuRoPol GAZ SA pisemne oświadczenie na zasadach określonych w Statucie EuRoPol GAZ SA²⁵.

PGNiG SA było reprezentowane na walnych zgromadzeniach EuRoPol GAZ SA przez pełnomocników umocowanych przez Zarząd PGNiG SA. Pełnomocnictwa do udziału i reprezentowania PGNiG SA na zgromadzeniach wspólników/walnych zgromadzeniach spółek z udziałem PGNiG SA z reguły udzielane były dwóm osobom (pracownikom DG), którzy działali indywidualnie. W przypadku walnych zgromadzeń EuRoPol GAZ SA pełnomocnictwa udzielane były trzem osobom, w tym Dyrektorowi DG. W niektórych przypadkach w walnych zgromadzeniach brali udział bez prawa głosu przedstawiciele służb prawnych PGNiG SA. Dyrektor DG był co do zasady wybierany na przewodniczącego walnego zgromadzenia, przez co miał wpływ na jego przebieg i treść protokołu.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, uwagi na fakt, że pełnomocnikiem na walnych zgromadzeniach EuRoPol GAZ SA był Dyrektor DG, będący jednocześnie przewodniczącym walnego zgromadzenia, po ich odbyciu nie były sporządzane dodatkowe sprawozdania. Przebieg walnego zgromadzenia odzwierciedlany był w protokołach sporządzanych przez notariusza, weryfikowanych przez Dyrektora DG jako przewodniczącego zgromadzenia. Prezes Zarządu PGNiG SA wskazał, iż dopiero tak zweryfikowany protokół walnego zgromadzenia był przekazywany do PGNiG SA, zaś o przebiegu zgromadzenia i wynikach głosowań informowany był Prezes Zarządu PGNiG SA niezwłocznie po zamknięciu obrad.

²³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

²⁴ Dalej: Minister SP.

²⁵ Zasady wyboru i odwołania członków Zarządu EuRoPol GAZ SA określone były w § 30 Statutu, zaś zasady powołania i odwołania członków Rady Nadzorczej – w § 25 ust. 1 Statutu EuRoPol GAZ SA.

Wiedza PGNiG SA dotycząca EuRoPol GAZ SA oraz uwarunkowań jej działalności mająca zapewnić ciągłość nadzoru w części nie miała postaci dokumentowej, a wynikała z wiedzy posiadanej przez wąski krąg pracowników spółki.

Po stronie polskiej występowała większa częstość zmian członków RN EuRoPol GAZ SA. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA²⁶, *ciągłość nadzoru i gromadzenie wiedzy historycznej dotyczącej spraw EuRoPol GAZ zapewniane są w ramach DG (z uwzględnieniem poprzedników organizacyjnych). Począwszy od roku 2013 DG bierze udział w spotkaniach ze stroną rosyjską, w tym w posiedzeniach RN EuRoPol GAZ oraz w opracowywaniu stanowiska PGNiG SA na te spotkania. [...]*²⁷

Prezes Zarządu PGNiG SA wskazał również, że *co do zasady DG przekazuje w ramach roboczego spotkania z nowymi „polskimi” członkami RN EuRoPol GAZ podstawowe dokumenty Spółki, którymi dysponuje PGNiG S.A., takie jak Statut, regulaminy organów, plany działalności gospodarczej, sprawozdania finansowe oraz udziela wyjaśnień co do kluczowych zagadnień dotyczących EuRoPol GAZ, z uwzględnieniem jej specyfiki i sensytywności. Spotkanie odbywa się co do zasady z udziałem Zastępcy Przewodniczącego RN EuRoPol GAZ, co pozwala na poczynienie ustaleń co do koordynacji działań i wprowadzenie zainteresowanych osób do pełnienia funkcji.*

Statut EuRoPol GAZ w § 27 ust. 2 stanowił, że posiedzenia RN odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. W latach 2011-2018 warunek ten nie był spełniony w żadnym z kolejnych lat – brak było posiedzeń w co najmniej dwóch kwartałach danego roku. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG²⁸, w praktyce zwołanie i odbycie posiedzenia RN EuRoPol GAZ wymaga porozumienia się głównych akcjonariuszy, co do bezpośredniego spotkania się osób z obu stron. W przypadku braku takiej woli i jednoczesnej konieczności podjęcia uchwał RN przeprowadzane są głosowania pisemne bez przeprowadzenia posiedzenia w trybie § 28 ust. 2 Statutu. Co do zasady posiedzenia RN odbywały się na pisemny wniosek Zarządu EuRoPol GAZ kierowany do Przewodniczącego RN oraz do wiadomości Zastępcy Przewodniczącego, i nie było przypadków zwoływania posiedzeń RN z inicjatywy Przewodniczącego. Przewodniczący decydował, czy zwołać posiedzenie, czy też poddać uchwały pod głosowanie w trybie obiegowym. Brak posiedzeń RN nie wywoływał jakichkolwiek negatywnych, wymiernych skutków dla PGNiG SA jako akcjonariusza EuRoPol GAZ, ani dla tej spółki. W razie potrzeby uruchamiane były głosowania pisemne. Jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG, działalność operacyjna EuRoPol GAZ jako właściciela gazociągu przesyłowego z tytułu braku cokwartalnego odbywania się posiedzeń RN nie była narażona na ryzyka.

(dowód: akta kontroli, str. 10-168, 466-490, 790-798, 872-894, 2535-2592, 3559-3658, 3769-3822)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁶ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 29 października 2018 r. (znak: DA/A/000214/2018).

²⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

²⁸ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 17 października 2018 r. (znak: DA/A/000202/2018).

2. Wykonywanie praw i obowiązków akcjonariusza-założyciela EuRoPol GAZ SA, w tym udział w realizacji podstawowych kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej

2.1. Udział w realizacji praw i obowiązków Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, w tym w rozpatrywaniu i zatwierdzaniu sprawozdania Zarządu z działalności oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2018 (do 30 czerwca 2018 r.) zostały zwołane 23 zwyczajne i nadzwyczajne walne zgromadzenia EuRoPol GAZ SA (w tym część stanowiła kontynuację po uprzednio ogłoszonej przerwie). Spośród nich cztery walne zgromadzenia (30 czerwca 2011 r., 11 kwietnia 2012 r., 19 lipca 2013 r. i 26 czerwca 2017 r.) nie odbyły się – odpowiednio: z powodu braku obecności reprezentantów PGNiG SA, nieobecności żadnego z akcjonariuszy, jednomyślnego postanowienia o nieodbywaniu walnego zgromadzenia oraz braku pełnomocnictwa do udziału w walnym zgromadzeniu od OAO Gazprom, wobec czego przewodniczący walnego zgromadzenia oświadczył, że się ono nie odbędzie. W dniu 18 lipca 2016 r. na walnym zgromadzeniu nie był reprezentowany Gas-Trading SA – przewodniczący stwierdził, iż PGNiG SA zaproponowała niekontynuowanie ZWZ i jej przedstawiciele opuścili salę obrad, w związku z czym wobec braku kworum do podejmowania uchwał, przewodniczący zamknął obrady. Pięć walnych zgromadzeń w 2013 r. zostało otwartych i zamkniętych, odbywały się bez udziału OAO Gazprom. Pozostałe walne zgromadzenia odbyły się, przy czym na siedmiu z nich (12 marca 2012 r., 13 czerwca 2012 r., 25 czerwca 2013 r., 30 czerwca 2014 r., 29 lipca 2014 r., 30 czerwca 2015 r. i 29 lipca 2015 r.) nie były podejmowane uchwały *ad meriti* (walne były przerywane lub zamykane jednomyślną decyzją akcjonariuszy).

Na dzień 1 stycznia 2011 r., sprawozdania finansowe EuRoPol GAZ SA za lata 2006-2009 nie były rozpatrzone i zatwierdzone przez walne zgromadzenie spółki. Sprawozdania te nie były także oceniane przez RN EuRoPol GAZ SA. Sprawozdanie finansowe za 2010 r. również nie zostało w 2011 r. ocenione przez RN EuRoPol GAZ SA oraz rozpatrzone i zatwierdzone przez walne zgromadzenie.

W ocenie PGNiG SA sprawozdania finansowe za lata 2007-2010 nie zostały przez EuRoPol GAZ SA sporządzone (w momencie ich podpisania przez polskich członków Zarządu i podpisania z zastrzeżeniami przez rosyjskich członków Zarządu – przyp. NIK). Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA²⁹, jako sprawozdania finansowe, które zostały „sporządzone” należy bowiem rozumieć nie tylko fakt przygotowania przez właściwe służby księgowe sprawozdań finansowych, gdyż sprawozdanie finansowe jako dokument nabiera takiego waloru z momentem podpisania. Wyjaśnił, iż sprawozdania za lata 2007-2010 nie były prawidłowo podpisane przez „rosyjskich” członków Zarządu Spółki albowiem przy podpisach znajdowało się (...) zastrzeżenie i odniesienie do osobnego oświadczenia kwestionującego prawidłowość sprawozdania finansowego w określonym zakresie. Wskazał, iż tzw. spór taryfowy dotyczył wysokości stawek taryfowych za przesył gazu, zaś przyjęcie określonej stawki taryfy wywierało bezpośredni skutek na dane zawarte w sprawozdaniach finansowych, co do których istniały rozbieżności pomiędzy członkami Zarządu Spółki. Z kolei, zatwierdzenie sprawozdań

²⁹ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 19 września 2018 r. (znak: DA/A/000159/2018).

finansowych (...) oznaczałoby akceptację zastrzeżeń złożonych przez „rosyjskich” członków Zarządu Spółki i mogłoby negatywnie wpływać na pozycję strony polskiej.

Zwoływane od 2007 r. w kolejnych latach walne zgromadzenia EuRoPol GAZ SA nie skutkowały rozpatrzeniem i zatwierdzeniem sprawozdań finansowych spółki.

W dniu 12 czerwca 2012 r. odbyło się posiedzenie RN EuRoPol GAZ SA. Została na nim podjęta uchwała w sprawie przyjęcia sprawozdań RN EuRoPol GAZ SA z badania sprawozdań Zarządu z działalności EuRoPol GAZ SA i sprawozdań finansowych za lata 2006-2011 oraz oceny wniosków Zarządu w sprawie podziału zysku za lata 2006, 2007, 2009 i 2011 oraz pokrycia straty za 2008 i 2010 rok.

Pierwsze po powyższym posiedzeniu RN EuRoPol GAZ SA walne zgromadzenie EuRoPol GAZ SA odbyło się w dniu 22 czerwca 2012 r. Rozpatrzyło ono i zatwierdziło sprawozdania finansowe za lata 2006-2011. Zysk z lat 2006, 2009 i 2011 przeznaczony został w całości na kapitał zapasowy, strata za lata 2008 i 2010 pokryta została w całości z kapitału zapasowego, zysk za 2007 r. przeznaczony został na kapitał zapasowy (400,6 mln zł), Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych³⁰ (1,0 mln zł) oraz na dodatkowe wypłaty dla pracowników spółki (z wyłączeniem członków Zarządu) (16,7 mln zł).

Sprawozdania finansowe EuRoPol GAZ SA za lata 2012, 2013 i 2014 nie zostały rozpatrzone i zatwierdzone w przepisanych terminach.

Na walnym zgromadzeniu w dniu 25 czerwca 2013 r., którego przedmiotem miało być rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2012 r., OAO Gazprom wniosła o przerwę do dnia 19 lipca 2013 r.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, z posiadanej wiedzy wynika, że podstawowym powodem zarządzenia przerwy w obradach ZWZ był brak uzgodnień w zakresie podziału zysku za rok 2012. Wskazał również, że w dniu 9 lipca 2013 r. PGNiG SA zwróciła się z do Przewodniczącego RN EuRoPol GAZ SA z propozycją niekontynuowania obrad walnego zgromadzenia do czasu znalezienia rozwiązania braku zgodności akcjonariuszy. W dniu 16 lipca 2013 r. Przewodniczący RN zgodził się na tę propozycję.

Przed rozpoczęciem walnego zgromadzenia w dniu 8 listopada 2013 r. Prezes Zarządu EuRoPol GAZ SA złożył oświadczenie do walnego zgromadzenia z prośbą o odwołanie z pełnionej funkcji, a Drugi Wiceprezes Zarządu EuRoPol GAZ SA definitywną rezygnację z zajmowanego stanowiska. Po złożeniu rezygnacji przez członków Zarządu ze strony polskiej oraz po rozmowach na zwołanym na ten sam dzień posiedzeniu RN EuRoPol GAZ SA, przedstawiciele strony rosyjskiej opuścili siedzibę spółki, w związku z czym nie doszło do obrad walnego zgromadzenia. PGNiG SA nie występowała do OAO Gazprom z pytaniem dlaczego pełnomocnik strony rosyjskiej opuścił siedzibę spółki i nie uczestniczył w walnym zgromadzaniu zwołanym na 8 listopada 2013 r.

Zmiany personalne w Zarządzie EuRoPol GAZ SA po stronie polskiej skutkowały sporem prawnym dotyczącym obsady tego organu. Spór ten w sposób faktyczny uniemożliwiał rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań finansowych za kolejne lata, pomimo zwoływanych walnych zgromadzeń.

Na walnym zgromadzeniu EuRoPol GAZ SA w dniu 17 września 2015 r. rozpatrzone i zatwierdzone zostały sprawozdania finansowe za lata 2012, 2013 i 2014. Strata za 2013 r. pokryta została pokryta w całości z kapitału zapasowego, zysk za 2014 r. został przeznaczony w całości na kapitał zapasowy, zaś zysk za 2012 r. został

³⁰ Dalej: ZFŚS.

przeznaczony na kapitał zapasowy (49,4 mln zł), nagrody dla pracowników, członków Zarządu i członków RN (12,2 mln zł) oraz ZFŚS (2,0 mln zł).

Sprawozdanie finansowe za 2015 r. zostało rozpatrzone i zatwierdzone w dniu 27 czerwca 2016 r. Zysk przeznaczony został na kapitał zapasowy (62,7 mln zł) i nagrody dla pracowników, członków zarządu i członków RN (15,8 mln zł).

Sprawozdanie finansowe za 2016 r. nie zostało rozpatrzone i zatwierdzone w 2017 r. Walne zgromadzenie w dniu 26 czerwca 2017 r., na którym pierwotnie miało być rozpatrywane sprawozdanie za 2016 r., nie odbyło się z powodu braku pełnomocnictwa udzielonego do udziału w walnym przez OAO Gazprom. Wcześniej, w dniu 20 czerwca 2017 r. RN EuRoPol GAZ SA w sprawozdaniu z działalności RN oraz z badania sprawozdania Zarządu z działalności i sprawozdania finansowego za 2016 r. oraz z oceny wniosku Zarządu w sprawie podziału zysku za rok 2016 wskazała, iż po przeanalizowaniu wniosku Zarządu co do podziału zysku i przeznaczenia go na kapitał zapasowy nie podjęła uchwały i w następstwie tego nie przedstawiła pozytywnej opinii ZWZ co do propozycji podziału zysku. Sprawozdanie finansowe za 2016 r. zostało rozpatrzone i zatwierdzone w dniu 27 marca 2018 r.; nie została jednak podjęta uchwała o podziale zysku za rok 2016.

Sprawozdanie finansowe za 2017 r. zostało rozpatrzone i zatwierdzone w dniu 21 czerwca 2018 r. Strata za rok 2017 została pokryta w całości z kapitału zapasowego. Ponownie nie została podjęta uchwała o podziale zysku za rok 2016 z powodu sprzeciwu strony rosyjskiej dla przeznaczenia go w całości (116,8 mln zł) na kapitał zapasowy.

Przedstawiciele PGNiG SA uczestniczyli w walnych zgromadzeniach EuRoPol GAZ SA podejmując decyzje na podstawie pisemnych instrukcji do głosowania, uchwalonych przez Zarząd PGNiG SA i pozytywnie zaopiniowanych przez RN PGNiG SA. Osoby wskazane przez PGNiG SA uczestniczyły w pracach RN EuRoPol GAZ SA.

W latach 2011-2018 EuRoPol GAZ SA nie wypłacała dywidendy akcjonariuszom. Kwestia wypłaty dywidendy przez EuRoPol GAZ SA stanowiła przedmiot procesów decyzyjnych organów PGNiG SA w 2016 r.

Zarząd PGNiG SA w dniu 14 czerwca 2016 r. wystąpił do RN o zaopiniowanie sposobu wykonania prawa głosu na ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 27 czerwca 2016 r. Wniosek obejmował również kwestię wypłaty dywidendy z EuRoPol GAZ SA i wskazywał wyniki analizy PGNiG SA co do uwarunkowań i możliwości wypłaty kwoty. Zarząd PGNiG SA wskazał, iż w przypadku wniesienia przez OAO Gazprom o rozszerzenie porządku obrad ZWZ i o wypłatę dywidendy, reprezentant PGNiG SA winien być upoważniony do głosowania za dywidendą do tej kwoty.

W dniu 22 czerwca 2016 r. RN PGNiG SA pozytywnie zaopiniowała przyjęty przez Zarząd PGNiG SA sposób wykonania prawa głosu na ZWZ EuRoPol GAZ SA.

Na ZWZ w dniu 27 czerwca 2016 r. przedstawiciel OAO Gazprom złożył wniosek o rozszerzenie porządku obrad o punkty dotyczące podjęcia uchwał w sprawie użycia kapitału rezerwowego i w sprawie wypłaty dywidendy. Porządek obrad wraz z tymi punktami został przyjęty. Przed ich rozpatrzeniem ZWZ na wniosek PGNiG SA zarządziło jednogłośnie przerwę do dnia 18 lipca 2016 r.

Prezes Zarządu PGNiG SA wyjaśnił³¹, iż złożenie wniosku o przerwę wynikało z kwestii zgód korporacyjnych na określenie konkretnej daty wypłaty dywidendy.

³¹ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 9 października 2018 r. (znak: DA/A/000186/2018).

W międzyczasie do EuRoPol GAZ SA wpłynęło pismo organu kontroli skarbowej zawiadamiające o zamiarze wszczęcia wobec spółki postępowania kontrolnego.

W dniu 18 lipca 2016 r. na ZWZ wznowionym po przerwie przedstawiciel PGNiG SA zaproponował niekontynuowanie ZWZ. Wobec braku zgody OAO Gazprom, PGNiG SA opuściła salę obrad, co skutkowało brakiem quorum i zamknięciem ZWZ.

W dniu 27 lipca 2016 r. RN PGNiG SA zaleciła Zarządowi PGNiG SA wstrzymanie pozytywnie zaopiniowanego sposobu wykonania prawa głosu w części dotyczącej wypłaty dywidendy (jak wskazano, po zapoznaniu się z informacją Prezesa Zarządu PGNiG SA o zamiarze wszczęcia postępowania kontrolnego w EuRoPol GAZ SA przez organ kontroli skarbowej). Prezes Zarządu PGNiG SA przedstawił NIK w toku kontroli stanowisko co do wpływu przedmiotu kontroli skarbowej na analizy, które legły u podstaw uprzedniego stanowiska co do możliwości wypłaty dywidendy.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA, *kwestia wypłaty dywidendy nie była od tego czasu wnoszona przez GAZPROM, ani pod obrady ZWZ, które było zwołane na 26 czerwca 2017 r. (nie odbyło się z uwagi na brak pełnomocnictwa reprezentanta PSA Gazprom), ani ZWZ, które odbyło się w dniu 27 marca 2018 r.*

(dowód: akta kontroli, str. 176-457, 560-620, 631-710, 1387-1420)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Realizacja praw do powoływania członków organów EuRoPol GAZ

Opis stanu
faktycznego

2.2.1. Procedura powoływania i odwoływania członków Zarządu i Rady Nadzorczej EuRoPol GAZ SA

Proces korporacyjny dotyczący zmian w organach EuRoPol GAZ SA obejmował zgodnie ze Statutem PGNiG trójstopniowe dokonywanie zmian w organach spółki. Do kompetencji RN PGNiG należało opiniowanie rekomendacji przedstawianej przez Zarząd PGNiG, dotyczącej wskazania lub odwołania osób rekomendowanych przez PGNiG do Zarządu i RN EuRoPol GAZ SA i przedstawienie jej do akceptacji Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, a od 1 lipca 2016 r. przez ministra właściwego do spraw energii. Po podjęciu uchwały w sprawie rekomendacji dotyczącej przeprowadzenia zmiany w organach EuRoPol GAZ, Zarząd PGNiG występował do RN PGNiG o pozytywne zaopiniowanie rekomendowanej zmiany. Po uzyskaniu akceptacji właściwego ministra, w przypadku zmian w Zarządzie EuRoPol GAZ Zarząd PGNiG występował do EuRoPol GAZ o zwołanie Walnego Zgromadzenia z punktem porządku obrad obejmującym zmiany w Zarządzie EuRoPol GAZ. W przypadku zmiany w RN ostatnim etapem było złożenie pisemnego oświadczenia w tej sprawie do EuRoPol GAZ.

Zgodnie ze Statutem EuRoPol GAZ, w skład RN Spółki mogło wchodzić od sześciu do dziewięciu członków, zaś jej skład ustalany był w sposób następujący: Gazprom powoływał i odwoływał czterech członków, w tym Przewodniczącego RN, PGNiG – czterech członków, w tym Zastępcę Przewodniczącego RN, Gas-Trading – jednego członka.

Statut wskazywał, że przypadku każdego z akcjonariuszy powoływanie członków RN odbywa się w drodze pisemnego oświadczenia skierowanego do Spółki. Wspólna kadencja członków RN ustalona została na trzy lata.

W zakresie przewidzianej procedury związanej z realizacją przez akcjonariuszy prawa do odwołania członków RN przed upływem kadencji Statut wskazywał,

że realizacja tego uprawnienia odbywa się w drodze pisemnego oświadczenia akcjonariusza uprawnionego do powołania takiego członka (lub członków) RN.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Zarząd EuRoPol GAZ składał się z czterech członków, przy czym Prezesa Zarządu i Drugiego Wiceprezesa Zarządu wybierało Walne Zgromadzenie na podstawie rekomendacji PGNiG, Pierwszego Wiceprezesa Zarządu i Trzeciego Wiceprezesa Zarządu wybierało Walne Zgromadzenie na podstawie rekomendacji Gazprom. Uchwała Walnego Zgromadzenia w tej sprawie wymagała zgodnego głosowania PGNiG oraz Gazprom. Procedura odwoływania członków Zarządu ustalona w Statucie wskazywała, że Prezesa Zarządu i Drugiego Wiceprezesa Zarządu może odwołać Walne Zgromadzenie uchwałą przyjętą większością głosów akcjonariuszy, w tym głosami „za” PGNiG. Pierwszego Wiceprezesa Zarządu i Trzeciego Wiceprezesa Zarządu może odwołać Walne Zgromadzenie uchwałą przyjętą większością głosów, w tym głosami „za” Gazprom³².

Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Zarządzania Grupą Kapitałową PGNiG³³, do statutów/umów spółek w GK PGNiG wprowadzono zapisy dotyczące wymogów wobec kandydatów na członków zarządów, postępowań kwalifikacyjnych, a także wymogów wobec kandydatów na członków rad nadzorczych. Z uwagi na fakt, że spółka EuRoPol GAZ nie wchodziła w skład Grupy Kapitałowej PGNiG nie miały do niej zastosowania zasady przyjęte dla spółek GK PGNiG dotyczące określenia wymogów wobec kandydatów na członków zarządów, rad nadzorczych, a także postępowań kwalifikacyjnych w procesie powoływania członków zarządów. Również przyjęte w EuRoPol GAZ wewnętrzne regulacje dotyczące głosowania w sprawach udzielania absolutorium z wykonywania funkcji w organach Spółki nie przewidywały sporządzania w jakiegokolwiek formie uzasadnień dla przyjętego sposobu głosowania w tych sprawach.

2.2.2. Dokonywanie zmian w składzie Rady Nadzorczej EuRoPol GAZ

W skład RN EuRoPol GAZ powoływane były głównie (w 91,3% przypadków) osoby będące w dniu powołania członkami Zarządu PGNiG oraz osoby aktualnie sprawujące funkcję dyrektorów jednostek organizacyjnych (oddziałów) bądź komórek organizacyjnych PGNiG. W kontrolowanym okresie z rekomendacji PGNiG do RN EuRoPol GAZ powołano ogółem 23 osoby, przy czym w sześciu przypadkach osoby te, po zakończeniu pełnienia funkcji w RN powoływane były ponownie w skład tego organu spółki.

Spośród 23 osób sprawujących w badanym okresie funkcję członka RN EuRoPol GAZ z rekomendacji PGNiG, w sześciu przypadkach osoby te nie były członkami Zarządu PGNiG, z czego dwie osoby zatrudnione były poza Grupą Kapitałową PGNiG, natomiast cztery osoby sprawowały funkcje kierownicze w ramach Grupy Kapitałowej PGNiG, ale nie wchodziły w skład Zarządu PGNiG.

Według wyjaśnień Dyrektora DG³⁴, *powodami odwołania a następnie powołania członka RN EuRoPol GAZ (...) najczęściej były lub są obiektywne przyczyny – odwołanie wcześniej danej osoby z Zarządu PGNiG SA lub osób powołanych przez odwołanych wcześniej członków Zarządu PGNiG. Natomiast powołanie związane było z powołaniem do RN EuRoPol GAZ nowo powoływanych członków Zarządu PGNiG, czy też powołanie rekomendowanych przez nich osób.*

³² Przedstawione w powyższych akapitach uregulowania rozwiązań korporacyjnych zawarte były w § 33 ust. 3 pkt 10, § 25, § 26 i § 30 Statutu.

³³ Pismo Dyrektora Departamentu Zarządzania Grupą Kapitałową PGNiG SA z dnia 4 października 2018 r. (znak DG/A/GB/000). Dalej: Dyrektor DG.

³⁴ Pismo Dyrektora DG z dnia 8 października 2018 r. (znak: DG/A/GB/000287/2018).

W przedmiocie zmian dokonywanych w RN EuRoPol GAZ, a polegających na odwoływaniu osób będących w dniu odwołania członkami Zarządu PGNiG (były dwa takie przypadki) w wyjaśnieniach Dyrektor DG wskazał³⁵ iż nie są mu znane dokumenty uzasadniające powody tych zmian, ani ich jednoznaczne uzasadnienia.

Wśród członków RN desygnowanych przez OAO Gazprom, akcjonariusz ze strony rosyjskiej dokonał w latach 2011-2017 trzech zmian w składzie RN EuRoPol GAZ.

2.2.3. Dokonywanie zmian w składzie Zarządu EuRoPol GAZ

W okresie objętym kontrolą, w EuRoPol GAZ dokonano pięciokrotnie wymiany członków Zarządu rekomendowanych przez PGNiG³⁶. Formalnie zmiany w Zarządzie EuRoPol GAZ nastąpiły w czterech przypadkach w wyniku rezygnacji z zajmowania stanowiska członka Zarządu, w jednym przypadku po wygaśnięciu mandatu w związku z WZA (w dniu 17 września 2015 r.) ustalającym nową wspólną trzyletnią kadencję, jeden z członków Zarządu nie został ponownie powołany.

Członkowie Zarządu rekomendowani przez OAO Gazprom nie byli wymieniani i sprawowali funkcje członków Zarządu w całym okresie objętym kontrolą.

W przedstawionej NIK dokumentacji obejmującej stosowne uchwały Zarządu PGNiG wraz z uzasadnieniami, protokołach z posiedzeń RN PGNiG, pisemnych rekomendacjach RN PGNiG do Ministra Energii (wcześniej Ministra SP), a także w dokumentacji im towarzyszącej, nie wskazywano przyczyn dokonywania zmian w Zarządzie EuRoPol GAZ i uzasadnień dla podejmowanych decyzji personalnych, zarówno w trakcie odwoływania, jak i powoływania nowych członków Zarządu.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG³⁷, kandydatami do organów EuRoPol GAZ są osoby *cieszące się zaufaniem osób podejmujących decyzje personalne z uwagi na gwarancję przygotowania merytorycznego, a także lojalność wobec PGNiG SA*. Zgodnie z wyjaśnieniami członkowie organów PGNiG prowadzą dyskusje i dokonują konsultacji przed podjęciem stosownych uchwał, natomiast w RN PGNiG SA zasiadali przedstawiciele właściwego ministra nadzorującego PGNiG.

[...] ³⁸. Prezes Zarządu PGNiG wskazał, że zasadniczą kwestią dla powodzenia operacji zmiany w Zarządzie Spółki było złożenie w dniu 8 listopada 2013 r. rezygnacji przez ówczesnych „polskich” członków Zarządu EuRoPol GAZ. W przypadku braku złożenia rezygnacji zmiana „polskich” członków Zarządu byłaby w pełni zależna od woli spółki Gazprom. Zgodnie z treścią wyjaśnień założenia strategii zmian w Zarządzie EuRoPol GAZ w tym przypadku obejmowały przyjęty tryb postępowania na NWZ zwołanym na dzień 28 listopada 2013 r. Zostały one skutecznie zrealizowane. Wypełniono procedurę niezbędną do jednostronnego oświadczenia PGNiG o powołaniu rekomendowanych przez siebie osób do Zarządu EuRoPol GAZ. Analogiczna procedura przeprowadzenia zmian została przeprowadzona po rezygnacji w styczniu 2016 r. z pełnionych funkcji przez Prezesa Zarządu i Drugiego Wiceprezesa. W obu przypadkach krótkotrwałe pozbawienie PGNiG posiadania przedstawicieli w Zarządzie EuRoPol GAZ nie spowodowało negatywnych konsekwencji dla wykonywania zadań przez tę spółkę.

³⁵ Wyjaśnienia jw. Dyrektora DG jako Dyrektora komórki organizacyjnej, w której właściwości było formułowanie wniosków w sprawie odwoływania i powoływania członków RN EuRoPol GAZ.

³⁶ Rezygnacja w listopadzie 2013 r. Zdzisława Jamki i Mirosława Dobrute, brak powołania na wspólną trzyletnią kadencję Kazimierza Nowaka, rezygnacja w styczniu 2016 r. Tomasza Flisa i Marcina Idzika.

³⁷ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG z dnia 20 września 2018 r. (znak: DA/A/000166/2018).

³⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

[...]³⁹.

W okresie objętym kontrolą brak było podstaw prawnych wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących dla konieczności uzasadniania dokonywania zmian personalnych w organach spółek prawa handlowego (zarówno w zarządzie, jak i radzie nadzorczej). Również w Statucie EuRoPol GAZ SA brak było uregulowań dotyczących kryteriów określających wymogi wobec kandydatów do organów tej Spółki. Pomimo dochowania przez Zarząd PGNiG obowiązujących zasad, z uwzględnieniem kompetencji RN PGNiG, a także właściwego ministra nadzorującego PGNiG, brak dokumentacji dotyczącej prowadzonych uzgodnień w zakresie polityki personalnej i brak odzwierciedlenia w dokumentach PGNiG prezentowanych w tym względzie stanowisk, nie pozwalał na ustalenie osób rekomendujących ani faktycznych argumentów przemawiających za podjęciem decyzji w konkretnych przypadkach obsady kluczowych stanowisk w EuRoPol GAZ.

2.2.4. Sposób wykonywania prawa głosu w przedmiocie absolutorium udzielanych na WZ członkom Zarządu EuRoPol GAZ rekomendowanym przez PGNiG SA

W okresie objętym kontrolą w wyniku podjętych w PGNiG procesów decyzyjnych w ramach opracowania instrukcji do wykonywania prawa głosu na WZ EuRoPol GAZ, w przypadkach trzech osób podjęte w tych sprawach uchwały dotyczyły innego niż głosowanie „za” sposobu wykonania prawa głosu w przedmiocie udzielenia absolutorium członkom Zarządu EuRoPol GAZ⁴⁰. Przypadki te dotyczyły członków Zarządu Spółki rekomendowanych przez PGNiG SA.

We wniosku Zarządu PGNiG do RN PGNiG z dnia 6 listopada 2013 r. o podjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania sposobu wykonywania prawa głosu, przez reprezentanta PGNiG na ZWZ EuRoPol GAZ SA, wskazano „wstrzymać się” od głosu podczas głosowania uchwał w sprawie udzielenia absolutorium z wykonywania obowiązków w 2012 r. Prezesowi i Drugiemu Wiceprezesowi Zarządu. Analogiczny sposób postępowania wskazano w instrukcji do głosowania w sprawie udzielenia im absolutorium z wykonania obowiązków w 2013 r.⁴¹ W instrukcji do głosowania na ZWZ EuRoPol GAZ⁴² ustalono głosowanie „przeciw” absolutorium z wykonywania obowiązków w 2015 r. dla Prezesa Zarządu.

W stosunku do członków zarządu EuRoPol GAZ rekomendowanych przez stronę rosyjską w kontrolowanym okresie ostateczne przyjęte instrukcje do głosowania przewidywały głosowanie „za” udzieleniem absolutorium w każdym przypadku.

(dowód: akta kontroli, str. 10-29, 238-457, 508-550, 621-630, 755-789, 895-2592, 3347-3478, 3659-3764)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Przyjęta w PGNiG SA procedura wyłaniania kandydatów do organów EuRoPol GAZ (w szczególności do pełnienia funkcji w Zarządzie tej Spółki), jakkolwiek nie jest niezgodna z przepisami powszechnie obowiązującymi, może być interpretowana jako mało przejrzysta.

³⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

⁴⁰ „Wstrzymanie się od głosu” podczas głosowania uchwał dotyczących udzielenia absolutorium Mirosławowi Dobrutowi i Zdzisławowi Jamce z wykonania przez nich obowiązków w 2012 roku, głosowanie „przeciw” udzieleniu absolutorium Marcinowi Idzikowi z wykonywania obowiązków w 2015 r.

⁴¹ Instrukcja przyjęta uchwałą Zarządu PGNiG nr 311/2015 z dnia 22 lipca 2015 r.

⁴² Instrukcje przyjęte uchwałą Zarządu PGNiG nr 323/2016 z dnia 14 czerwca 2016 r. i nr 328/2017 z dnia 22 czerwca 2017 r.

3. Przekazywanie Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw gospodarki lub nadzorującemu ministrowi informacji dotyczących bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie związanym ze spółką EuRoPol GAZ SA

Opis stanu faktycznego

Stosownie do postanowień § 23 ust. 2 statutu PGNiG obowiązującego w okresie objętym kontrolą, Zarząd tej spółki przedkłada ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, a po zmianie statutu od dnia 1 lipca 2016 r. – ministrowi właściwemu do spraw energii, na każde żądanie tych organów, szczegółowe informacje na temat zadań wykonywanych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju. W odniesieniu do spraw związanych z EuRoPol GAZ w okresie lat 2011 – 2018 (do końca października), z powołaniem na powyższe uprawnienie, trzykrotnie (dwukrotnie w czerwcu 2013 r. oraz we wrześniu 2015 r.) zwrócił się o informacje Minister SP. Stosowne informacje zostały przekazane. W piśmie z dnia 18 czerwca 2013 r. Minister SP zwrócił się o comiesięczne przekazywanie informacji na temat prac nad przygotowaniem studium wykonalności rurociągu mającego połączyć systemy przesyłowe Białorusi i Słowacji przez terytorium Polski, który był przedmiotem podpisanego w dniu 4 kwietnia 2013 r. między EuRoPol GAZ a Gazprom Export Memorandum of Understanding (dalej: MoU). Informacje w żądanym zakresie były regularnie przekazywane do marca 2014 r., tj. do wygaśnięcia okresu obowiązywania MoU. Ministrowie SP i Gospodarki uzyskiwali także żądane informacje związane z EuRoPol GAZ dotyczące realizacji postanowień zawartych w *Protokole o wniesieniu zmian do Porozumienia międzyrządowego z 25 sierpnia 1993 roku*, podpisanym 29 października 2010 r. oraz *Protokole o wniesieniu zmian do Protokołu Dodatkowego z 12 lutego 2003 roku do Porozumienia międzyrządowego z 25 sierpnia 1993 r.*, podpisanego również 29 października 2010 r. [...] ⁴³.

Od dnia 26 czerwca 2013 r. do statutu PGNiG (§ 23 ust. 2a i 2b) wprowadzony został obowiązek przekazywania przez Zarząd tej spółki ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa, a od dnia 1 lipca 2016 r. ministrowi właściwemu do spraw energii, informacji związanych z wyczerpującą listą spraw, będących przedmiotem walnego zgromadzenia / zgromadzenia wspólników spółek powiązanych oraz zależnych. Sprawy te, w odniesieniu do EuRoPol GAZ, obejmowały:

- 1) realizację strategicznych przedsięwzięć inwestycyjnych lub udział w przedsięwzięciach inwestycyjnych trwale lub przejściowo pogarszających efektywność ekonomicznej działalności tych spółek, ale koniecznych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz
- 2) nawiązanie stosunku zobowiązaniowego z osobą zagraniczną przez operatora lub właściciela systemu dystrybucyjnego lub gazociągu międzysystemowego, dotyczącego lub związanego z przygotowaniem, analizą, budową, rozbudową lub rozporządzeniem siecią przesyłową, siecią dystrybucyjną, gazociągiem międzysystemowym albo gazociągiem bezpośrednim w rozumieniu prawa energetycznego, o ile stosunek zobowiązaniowy dotyczy infrastruktury o wartości aktualnej lub szacunkowej dla nowej, w tym projektowanej, infrastruktury przekraczającej równowartość 500.000 EURO w złotych.

⁴³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

W okresie obowiązywania tych postanowień statutu PGNiG nie miały miejsca przypadki rozpatrywania przez walne zgromadzenie EuRoPol GAZ spraw w powyższym zakresie. Nie była przez EuRoPol GAZ analizowana, ani przygotowywana budowa, rozbudowa lub rozporządzenie gazociągiem międzysystemowym, w efekcie czego nie było spraw podlegających obowiązkowi informacyjnemu wobec właściwego ministra.

Sprawa podpisania pomiędzy EuRoPol GAZ a Gazprom Export powyższego Memorandum of Understanding (listu intencyjnego) dotyczącego przygotowania studium wykonalności gazociągu Kobryń (Białoruś) – Wielkie Kapuszczyce (Słowacja) przez terytorium Polski była m.in. przedmiotem analizy i raportu opracowanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych. W dniu 9 kwietnia 2013 r. Prezes Rady Ministrów (pismo nr RM-001-14-13) zobowiązał Ministra Spraw Wewnętrznych do przygotowania w trybie pilnym raportu obejmującego opis przebiegu oraz analizę:

- procesów decyzyjnych dotyczących memorandum (MoU) zawartego pomiędzy EuRoPol GAZ a Gazprom Export;
- przepływu informacji pomiędzy organami państwowymi oraz podmiotami gospodarczymi, w których Skarb Państwa posiada – bezpośrednio albo pośrednio – udziały.

Minister Spraw Wewnętrznych opracował w kwietniu 2013 r. raport w tej sprawie⁴⁴.

Pierwszy raz strona rosyjska zasygnalizowała PGNiG intencję podpisania listu intencyjnego w tej sprawie w rozmowie telefonicznej w dniu 19 października 2012 r. Przesłany drogą elektroniczną projekt zakładał, że ze strony polskiej do listu przystąpi PGNiG. Nastąpiło to w końcowym etapie negocjacji między PGNiG i Gazprom Export dotyczących zmiany warunków cenowych Kontraktu Jamalskiego na zakup gazu z Rosji (zawarcie aneksu nr 40). Proces negocjacyjny ze strony polskiej zmierzał do obniżenia cen gazu oraz zawarcia innej korzystniejszej formuły cenowej i był konsekwencją wytoczenia przez PGNiG procesu przeciw Gazpromowi przed Sądem Arbitrażowym w Sztokholmie. PGNiG poinformowało o inicjatywie rosyjskiej w sprawie listu intencyjnego Ministerstwo Skarbu Państwa (MSP). Stosownie do stanowiska Ministra SP, PGNiG wynegocjowała wyłączenie się z podpisania proponowanego listu intencyjnego, a także rozłączenie w czasie zawarcia aneksu nr 40 do Kontraktu Jamalskiego (podpisanego 5 listopada 2012 r.) od podpisania takiego listu. Ostatecznie przedstawiciele Gazpromu zgodzili się na rozwiązanie, w którym kwestia ewentualnej realizacji łącznika Kobryń – Wielkie Kapuszczyce będzie przedmiotem analizy ze strony EuRoPol GAZ oraz zostanie omówiona w toku kontaktów roboczych z przedstawicielami operatora systemów przesyłowych w Polsce – spółką Gaz System SA. Przygotowanie założeń techniczno-ekonomicznych projektu zostało zalecone zarządowi spółki EuRoPol GAZ w uchwale RN EuRoPol GAZ podjętej również 5 listopada 2012 r. Takie rozwiązanie przełamywało pat negocjacyjny i zostało zaakceptowane przez Ministra SP.

W okresie od 6 listopada 2012 r. do 12 marca 2013 r. prowadzone były z udziałem EuRoPol GAZ i Gaz-System SA, za wiedzą MSP, działania przygotowawcze, związane z realizacją uchwały RN EuRoPol GAZ. W dniu 13 marca 2013 r. Gaz-System SA ostatecznie poinformował Gazprom, że nie przystąpi do realizacji omawianego projektu.

W dniu 12 marca 2013 r. EuRoPol GAZ przekazał do PGNiG otrzymany od Gazpromu projekt MoU pomiędzy EuRoPol GAZ a Gazprom Export. Po otrzymaniu

⁴⁴ https://www.premier.gov.pl/files/files/raport_w_sprawie_memorandum_gazowego.pdf

tego pisma Prezes PGNiG poprosiła o spotkanie z Ministrem SP. Ustalono termin 22 marca 2013 r. Z inicjatywy MSP spotkanie zostało najpierw przełożone na 25 marca 2013 r., a następnie odwołane. Po otrzymaniu kolejnego pisma od Prezesa EuRoPol GAZ, zawierającego skorygowaną wersję projektu MoU oraz wskazanie orientacyjnego terminu podpisania MoU (5-6 kwietnia 2013 r.) Prezes PGNiG spotkała się w trybie roboczym z Zastępcą Dyrektora Departamentu Projektów Strategicznych w MSP, który to Departament nadzorował PGNiG, w celu przekazania mu m.in. nowych informacji w sprawie MoU.

W dniu 3 kwietnia 2013 r. Prezes EuRoPol GAZ poinformował osobiście Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Gospodarki o planowanym na 4 kwietnia 2013 r. podpisaniu MoU. W dniu 3 kwietnia 2013 r. wieczorem na stronie internetowej Gazpromu umieszczona została informacja, że Prezydent Federacji Rosyjskiej rozmawiał z Prezesem Gazpromu o powrocie do projektu Jamał II, przy czym – wbrew pierwotnym założeniom tego projektu, to jest położenia drugiej nitki gazociągu wzdłuż istniejącego Gazociągu Jamalskiego prowadzącego do Niemiec – gazociąg ten miałby zwiększać bezpieczeństwo dostaw do Polski, Słowacji i Węgier. Prezes Gazpromu stwierdził, że prace budowlane mogłyby rozpocząć się dopiero po uruchomieniu gazociągu South Stream, w latach 2018-2019. Prezes Gazpromu poinformował ponadto, że prowadzi na ten temat rozmowy na poziomie korporacyjnym i jest gotów rozpocząć opracowanie wstępnego studium wykonalności. W odpowiedzi na te doniesienie Minister SP zorganizował konferencję prasową, na której podkreślił, że decyzje dotyczące budowy infrastruktury przesyłowej będą podejmowane przez Rząd RP i mogą być realizowane wyłącznie przez spółkę, której właścicielem jest państwo polskie, potwierdzając tym samym wcześniejsze ustalenia. Minister SP przed konferencją nie zwracał się do PGNiG o informacje w sprawie MoU.

W dniu 4 kwietnia 2013 r. o godzinie 14.00 czasu polskiego Prezes EuRoPol GAZ podpisał w imieniu EuRoPol GAZ z Gazprom Export, stanowiące tajemnicę przedsiębiorcy, MoU określające warunki współpracy przy przygotowaniu studium wykonalności projektu gazociągu Kobryń – Wielkie Kapuszczyce. W późnych godzinach popołudniowych na posiedzeniu sejmowej Komisji Skarbu Państwa, na której był poruszany temat projektu Jamał II, Prezes PGNiG przekazała Zastępcy Dyrektora Departamentu Projektów Strategicznych w MSP informację o podpisaniu MoU.

W dniu 5 kwietnia 2013 r. Gazprom opublikował na swojej stronie internetowej komunikat o podpisaniu MoU z EuRoPol GAZ, podając informację, że dokument przewiduje realizację projektu Jamał II – łącznika między Białorusią a Słowacją przez terytorium Polski. Informację tę zdementowała w swoim komunikacie PGNiG podkreślając, że podpisany dokument ma charakter analityczny i nie zawiera wiążących zobowiązań biznesowych. W tym samym dniu Prezes PGNiG przesłała Ministrowi SP krótką notatkę informującą o czysto technicznym charakterze podpisanego MoU oraz notatkę Prezesa EuRoPol GAZ w sprawie spotkania z Wiceprezesem Rady Ministrów w dniu 3 kwietnia 2013 r. oraz podpisania MoU w dniu następnym. W dniu 8 kwietnia 2013 r. Prezes PGNiG przekazała Ministrowi SP kolejną notatkę odnoszącą się do okoliczności podpisania MoU.

Dla oceny procesów decyzyjnych – poprzedzających podpisanie MoU – konieczne jest uwzględnienie istoty podpisanego 4 kwietnia 2013 r. dokumentu. Memorandum miało na celu jedynie określenie warunków współpracy między stronami na potrzeby przygotowania studium wykonalności. MoU było dokumentem technicznym, niepociągającym za sobą żadnych zobowiązań inwestycyjnych, o czym mówi wprost zapis w MoU. W procesie decyzyjnym prowadzącym do podpisania MoU nie zaszyły

nieprawidłowości, ani przypadki przekroczenia uprawnień. W ramach obowiązujących przepisów i regulacji wewnętrznych spółek EuRoPol GAZ i PGNiG, Zarząd EuRoPol GAZ nie potrzebował zgody Rady Nadzorczej dla podpisania MoU. Na gruncie przepisów kodeksu spółek handlowych, jak i statutów spółki PGNiG i EuRoPol GAZ nie istniał obowiązek, aby Zarząd PGNiG lub członkowie Zarządu PGNiG zasiadający w RN EuRoPol GAZ przekazywali MSP informacje o pracach nad MoU. Natomiast uwzględniając dodatkowo ciążące na PGNiG jako spółce publicznej ograniczenia prawne w zakresie trybu informowania jednego z akcjonariuszy, Zarząd PGNiG nie był uprawniony do udzielenia informacji dotyczących MoU któremukolwiek z akcjonariuszy (np. Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra SP) bez udzielenia ich następnie wszystkim akcjonariuszom. Stanowisko takie potwierdzają także trzy opinie prawne, sporządzone na zlecenie PGNiG w kwietniu i maju 2013 r.

(dowód: akta kontroli, str. 763-798, 823-871, 927, 1512, 1674, 1704, 1752-1753, 2593-3544, 3833-3887, 3937-3943)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Wynagrodzenia, w tym nagrody, dla członków organów EuRoPol GAZ

Opis stanu
faktycznego

W EuRoPol GAZ SA w latach 2011-2018 – wskutek uchwał walnego zgromadzenia EuRoPol GAZ SA – wypłacane były nagrody z zysku (dla różnych uprawnionych grup osób) oraz dodatkowe nagrody dla członków RN EuRoPol GAZ SA (150% indywidualnego wynagrodzenia bez nagród otrzymanego za czas pełnienia funkcji w oznaczonym objętym nagradzaniem okresie – tzw. nagroda 150%).

Nagrody w EuRoPol GAZ SA wypłacane były w 2012 r. (nagroda z zysku za 2007 r. + nagroda 150%), 2015 r. (nagroda z zysku za 2012 r. + nagroda 150%) oraz w 2016 r. (nagroda z zysku za 2015 r. + nagroda 150%).

Nagrody z zysku w 2012 r. objęły pracowników EuRoPol GAZ SA (z wyłączeniem członków Zarządu)⁴⁵, w 2015 i 2016 r. – pracowników oraz członków Zarządu i RN.

Nagrody z zysku wyniosły łącznie: w 2012 r. – 16,7 mln zł, w 2015 r. – 12,2 mln zł oraz w 2016 r. – 15,8 mln zł.

W 2015 r. z ogólnej kwoty na nagrody z zysku kwota 10,52 mln zł podlegała przeznaczeniu na nagrody dla pracowników EuRoPol GAZ SA z wyłączeniem członków zarządu (86,3%), 0,67 mln zł – dla członków RN (5,5%) oraz 1,0 mln zł – dla członków Zarządu (8,2%). W 2016 r. kwoty te wynosiły dla powyższych grup odpowiednio: 13,0 mln zł (82,3%), 1,5 mln zł (9,5%) oraz 1,3 mln zł (8,2%).

Poza powyższymi nagrodami dla członków Zarządu EuRoPol GAZ SA wypłacanymi z zysku EuRoPol GAZ SA, osobom tym przyznawane były również tożsame jak członkom RN EuRoPol GAZ SA tzw. nagrody 150% (pozostawało to jednak w kompetencjach RN EuRoPol GAZ SA).

(dowód: akta kontroli, str. 238-457, 872-894)

⁴⁵ Członkowie Zarządu EuRoPol GAZ SA byli formalnie pracownikami spółki, dlatego dla uniknięcia wątpliwości co do kręgu nagradzanych osób wyłączenie takie zostało wprost w tym roku zapisane. Członkowie RN nie mieli statusu pracowniczego.

4.1. Proces podjęcia decyzji o nagrodach wypłaconych w 2012 r.

W 2012 r. Zarząd EuRoPol GAZ SA zwołał ZWZ na dzień 12 marca 2012 r. Jego przedmiotem miały być sprawy niezakończone w latach wcześniejszych dotyczące lat 2006-2010⁴⁶.

Zarząd EuRoPol GAZ SA wniósł o dokonanie podziału zysku za 2007 r. (418,4 mln zł) w następujący sposób: kapitał zapasowy – 388,1 mln zł (92,75%), ZFŚS – 1,0 mln zł (0,25%), dodatkowe wypłaty (nagrody)⁴⁷ – 29,3 mln zł (7%).

Stanowisko PGNiG SA, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wypracowywane było w toku przyjęcia i opiniowania instrukcji do głosowania na ZWZ EuRoPol GAZ SA.

Departament Obsługi Korporacyjnej PGNiG SA w dniu 5 marca 2012 r. we wniosku do Zarządu PGNiG SA o przyjęcie instrukcji do głosowania⁴⁸ wskazał, że [...] *uzasadnione jest głosowanie przeciw, pozostawiając tym samym zysk niepodzielony*. Zwrócono uwagę, że takie rozwiązanie daje możliwość powrócenia do sprawy w przyszłości. W konsekwencji proponowano głosować „przeciw” podjęciu uchwały o podziale zysku za rok 2007.

Zarząd PGNiG SA podzielił powyższe stanowisko i w dniu 7 marca 2012 r. wystąpił do RN PGNiG SA o zaopiniowanie sposobu wykonania prawa głosu na walnym zgromadzeniu EuRoPol GAZ SA, w tym w sposób uwzględniający głosowanie „przeciw” podziałowi zysku za 2007 r. zakładającemu przyznanie nagród aktualnym członkom Zarządu i RN EuRoPol GAZ SA. Zarząd PGNiG SA podzielił ryzyka prawne i przedstawił je RN PGNiG SA jako uzasadnienie swojej decyzji w tej sprawie. RN PGNiG SA w dniu 12 marca 2012 r. pozytywnie zaopiniowała sposób wykonania prawa głosu przez PGNiG SA.

ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 12 marca 2012 r. zostało przerwane (jednomyślną uchwałą wszystkich akcjonariuszy do dnia 11 kwietnia 2012 r.). W tym dniu ZWZ nie odbyło się (z powodu braku rejestracji na ZWZ żadnego z akcjonariuszy).

Zarząd EuRoPol GAZ SA zwołał kolejne walne zgromadzenie na dzień 13 czerwca 2012 r. W porządku obrad ujęte zostały sprawy przewidziane uprzednio na ZWZ w dniu 12 marca 2012 r. oraz podjęcie uchwał w tożsamyh sprawach za rok 2011.

Zarząd PGNiG SA we wniosku skierowanym do RN PGNiG SA w dniu 28 maja 2012 r. o zaopiniowanie prawa głosu podtrzymywał – powziętą w marcu 2012 r. – decyzję o głosowaniu przeciw podziałowi zysku za 2007 r. przewidującemu przyznanie nagród wyłącznie ówczesznie aktualnym członkom Zarządu i RN EuRoPol GAZ SA. Zarząd PGNiG SA ponownie przedstawił ryzyka prawne uzasadniające głosowanie w ten sposób. RN PGNiG SA w dniu 11 czerwca 2012 r. pozytywnie zaopiniowała proponowany przez Zarząd PGNiG SA sposób wykonywania prawa głosu.

W dniu 12 czerwca 2012 r. Zarząd PGNiG SA uchwalił zmianę stanowiska PGNiG SA co do podziału zysku EuRoPol GAZ SA za 2007 r. Przyjęta instrukcja do

⁴⁶ Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań finansowych i sprawozdań Zarządu z działalności spółki za lata 2006-2010, podział zysku lub pokrycie starty oraz udzielenie absolutorium członkom Rady Nadzorczej i Zarządu.

⁴⁷ Dodatkowe wypłaty dla obecnych członków Rady Nadzorczej EuRoPol GAZ SA (proporcjonalnie do wynagrodzenia kwartalnego należnego każdemu członkowi RN) – 6,3 mln zł (1,5%), dodatkowe wypłaty dla członków Zarządu EuRoPol GAZ SA obecnej kadencji (proporcjonalnie do podstawowego wynagrodzenia miesięcznego należnego każdemu z członków zarządu) – 6,3 mln zł (1,5%) oraz dodatkowe wypłaty dla pracowników EuRoPol GAZ SA (którą to kwotę rozdysponuje pomiędzy poszczególnych pracowników w sposób uznaniowy Prezes Zarządu) – 16,7 mln zł (4%).

⁴⁸ We wniosku tym przedłożony został skorygowany projekt instrukcji do głosowania na walnym zgromadzeniu EuRoPol GAZ SA, wersja pierwotna przedłożona została w dniu 21 lutego 2012 r., tj. w czasie, w którym nie był znany proponowany przez Zarząd EuRoPol GAZ SA sposób podziału kwoty przewidzianej do przeznaczenia na nagrody. We wniosku z dnia 21 lutego 2012 r. zawarta była sugestia, iż zysk wypracowany w 2007 r. powinien zostać w całości przeznaczony na kapitał zapasowy.

⁴⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

głosowania przewidywała nowy podział zysku: kapitał zapasowy – 400,6 mln zł (95,75%), ZFŚS – 1,0 mln zł (0,25%), dodatkowe wypłaty dla pracowników spółki – 16,7 mln zł (4%).

Zarząd PGNiG SA, występując do RN PGNiG SA o jej zaopiniowanie, wskazał, że powyższy podział zysku uzyskał pozytywną rekomendację RN EuRoPol GAZ SA, która obradowała w dniu 12 czerwca 2012 r. w Warszawie. Zwrócono uwagę, że nowa propozycja podziału zysku za rok 2007 nie uwzględnia kwestionowanych wcześniej przez PGNiG SA wypłat dla członków organów EuRoPol GAZ SA.

RN PGNiG SA odmówiła pozytywnego zaopiniowania powyższej instrukcji. Było to przyczyną przerwania ZWZ w dniu 13 czerwca 2012 r. (do dnia 22 czerwca 2012 r.). W międzyczasie Zarząd PGNiG SA ponownie wystąpił do RN o zaopiniowanie nowej instrukcji. Przedstawiona została obszerna argumentacja dla głosowania w uzgodniony sposób. Podniesiono także znaczenie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdań finansowych spółki za lata 2006-2011. W dniu 21 czerwca 2012 r. RN PGNiG SA pozytywnie zaopiniowała instrukcję do głosowania.

ZWZ EuRoPol GAZ SA obradowało po przerwie w dniu 22 czerwca 2012 r. ZWZ niezależnie od podjęcia uchwał w sprawach dotyczących sprawozdań finansowych, podjęło uchwałę o dokonaniu z zysku za 2007 r. dodatkowych wypłat dla pracowników spółki (z wyłączeniem członków Zarządu) w kwocie 16,7 mln zł. Miał je rozdysponować Prezes Zarządu EuRoPol GAZ SA w sposób uznaniowy.

Podjęta została również uchwała o przyznaniu członkom RN EuRoPol GAZ SA tzw. nagród 150%. Uchwalono, że uprawnionymi do tzw. nagród 150% są członkowie RN EuRoPol GAZ pełniący funkcję w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r., zaś nagrodę przyznaje się w wysokości 150% indywidualnego wynagrodzenia (bez nagród) otrzymanego za czas pełnienia funkcji przez osobę uprawnioną w powyższym okresie.

(dowód: akta kontroli, str. 398-457, 560-620, 962-1182)

4.2. Proces podjęcia decyzji o nagrodach wypłaconych w 2015 r.

W 2012 r. EuRoPol GAZ SA wypracowała zysk netto w kwocie 63,6 mln zł. Zarząd EuRoPol GAZ SA wniósł o dokonanie podziału zysku w następujący sposób: kapitał zapasowy – 40,8 mln zł (64,1%), ZFŚS – 1,0 mln zł (1,6%) oraz wypłaty nagród z zysku dla pracowników i członków władz korporacyjnych spółki – 21,8 mln zł (34,3%). ZWZ zostało zwołane na dzień 25 czerwca 2013 r.

Przed ZWZ Zarząd PGNiG SA wniósł do RN PGNiG SA w dniu 19 czerwca 2013 r. o zaopiniowanie sposobu wykonania prawa głosu – w zakresie podziału zysku za 2012 r. w sposób uwzględniający wniosek planowany do złożenia przez PGNiG SA. Przyjęta przez Zarząd PGNiG SA instrukcja do wykonania prawa głosu na ZWZ nie uzyskała pozytywnej opinii RN PGNiG SA.

W dniu 24 czerwca 2013 r. Zarząd PGNiG SA wniósł o zaopiniowanie zmienionej instrukcji w zakresie podziału zysku za 2012 r. i nagród dla członków RN EuRoPol GAZ SA, a RN PGNiG SA dokonała jej pozytywnego zaopiniowania.

Na ZWZ w dniu 25 czerwca 2013 r. pełnomocnik OAO Gazprom wniósł o ogłoszenie przerwy do dnia 19 lipca 2013 r. Wniosek został jednomyślnie przyjęty.

Jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA (według posiadanej przez spółkę wiedzy)⁵⁰, kwestia oceny wniosku Zarządu EuRoPol GAZ SA do ZWZ w sprawie podziału zysku za 2012 r. znajdowała się w porządku posiedzenia RN EuRoPol GAZ SA obradującej w dniu 25 czerwca 2013 r. Nie zapadły jednak wówczas żadnej decyzje. Wskazał również, że z posiadanej wiedzy wynika, że

⁵⁰ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 19 września 2018 r. (znak: DA/A/000159/2018).

podstawowym powodem zarządzenia przerwy w obradach ZWZ (w dniu 25 czerwca 2013 r. – przyp. NIK) był brak uzgodnień w zakresie podziału zysku za rok 2012.

Prezes Zarządu PGNiG SA wskazał również, iż w dniu 9 lipca 2013 r. PGNiG SA – nawiązując do dyskusji na posiedzeniu RN EuRoPol GAZ SA w dniu 25 czerwca 2013 r. oraz korespondencji między PGNiG SA a OAO Gazprom – zwróciła się do Przewodniczącego RN EuRoPol GAZ SA z propozycją niekontynuowania obrad ZWZ Spółki do czasu znalezienia rozwiązania poruszanych problemów oraz powrót do tematu w oznaczonym okresie późniejszym. Wobec tego zaproponowano nie uczestniczyć w obradach ZWZ po przerwie ogłoszonej do 19 lipca 2013 r. W dniu 16 lipca 2013 r. Przewodniczący RN EuRoPol GAZ SA zgodził się z tą propozycją.

W dniu 19 lipca 2013 r. akcjonariusze jednomyślnie postanowili nie odbywać ZWZ.

Kolejne ZWZ zwołane zostało przez Zarząd EuRoPol GAZ SA na dzień 8 listopada 2013 r.⁵¹. Zarząd EuRoPol GAZ SA nie modyfikował pierwotnego proponowanego sposobu podziału zysku za 2012 r.

W dniu 6 listopada 2013 r. Zarząd PGNiG SA wystąpił do RN o zaopiniowanie instrukcji przewidującej głosowanie co do podziału zysku za 2012 r. w następujący sposób: kapitał zapasowy – 49,4 mln zł (77,7%), ZFŚS – 2,0 mln zł (3,1%) oraz nagrody dla pracowników i członków organów – 12,2 mln zł (19,2%)⁵². Wskazał, że powyższy podział został wstępnie uzgodniony ze stroną rosyjską i że dopuszcza się zmianę uchwały w zakresie określenia osób uprawnionych do nagrody.

[...] ⁵³.

RN PGNiG SA w dniu 7 listopada 2013 r. pozytywnie zaopiniowała powyższy sposób wykonywania prawa głosu.

W dniu 8 listopada 2013 r. dwaj członkowie Zarządu EuRoPol GAZ SA ze strony polskiej złożyli rezygnację. Walne zgromadzenie odbyło się bez udziału OAO Gazprom. Wobec tego nie przystąpiono do rozpatrzenia sprawozdania finansowego za 2012 r. Skuteczność rezygnacji i następnie skuteczność wskazania przez PGNiG SA przedstawicieli do Zarządu EuRoPol GAZ SA stanowiły podstawę sporu między akcjonariuszami powodującego brak skuteczności kolejnych walnych zgromadzeń.

W 2014 r. Zarząd EuRoPol GAZ SA zwołał ZWZ na dzień 30 czerwca 2014 r. W dniu 27 czerwca 2014 r. RN EuRoPol GAZ SA podjęła uchwałę rekomendującą walnemu zgromadzeniu podział zysku: kapitał zapasowy – 49,4 mln zł (77,7%), wypłaty nagród z zysku dla pracowników oraz członków Zarządu i RN EuRoPol GAZ SA – 12,2 mln zł (19,2%) i ZFŚS – 2,0 mln zł (3,1%)⁵⁴.

Na ZWZ w dniu 30 czerwca 2014 r. przedstawiciel PGNiG SA wniósł o zarządzenie przerwy. Kontynuowane ZWZ po przerwie, w dniu 29 lipca 2014 r. zostało zamknięte przez akcjonariuszy (bez podejmowania uchwał).

W 2015 r. ZWZ zostało zwołane przez Zarząd EuRoPol GAZ SA na 30 czerwca 2015 r. Zostało ono przerwane na wniosek PGNiG S.A. (do dnia 29 lipca 2015 r.).

⁵¹ Było to drugie Zwyczajne Walne Zgromadzenie EuRoPol GAZ SA w danym roku.

⁵² Nagrody dla pracowników (z wyłączeniem członków zarządu spółki), którzy byli zatrudnieni w 2012 r. na podstawie umowy o pracę i pozostają zatrudnieni w spółce na dzień podjęcia uchwały, proporcjonalnie do wynagrodzenia osiągniętego przez osobę uprawnioną w roku 2012 (bez nagród z zysku) – 10,52 mln zł, nagrody na członków RN, którzy pełnili swoje funkcje w 2012 r. i pełnili je do 30 czerwca 2013 r. oraz uzyskali absolutorium za 2012 r., proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego i okresu pełnienia funkcji w Radzie w 2012 – 0,67 mln zł, nagrody dla członków zarządu, pełniących swe funkcje w chwili podjęcia uchwały, proporcjonalnie do indywidualnego miesięcznego wynagrodzenia w spółce wypłaconego w 2012 r. – 1,0 mln zł.

⁵³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

⁵⁴ W związku z powyższym Zarząd PGNiG SA wniósł o skorygowanie instrukcji do wykonania prawa głosu co do podziału zysku za 2012 r. (w zakresie usunięcia nieznacznych różnic wynikających z zaokrąglenia kwot). W pozostałym zakresie stanowisko PGNiG S.A. co do podziału zysku za 2012 r. było tożsame do stanowiska wcześniejszego.

W dniu 22 lipca 2015 r. Zarząd PGNiG SA wystąpił do RN o zaopiniowanie sposobu wykonania prawa głosu. Wskazano, iż propozycja głosowania w zakresie podziału zysku za 2012 r. w części dotyczącej nagród podtrzymuje zaakceptowane wcześniej kwoty, a jedynie modyfikuje krąg osób, którym mają zostać wypłacone nagrody i jest uzgodniona ze stroną rosyjską⁵⁵. Zaproponowano także głosowanie za przyznaniem członkom RN tzw. nagród 150%.

Wskazano także, że przy takim sformułowaniu uchwały prawa do nagród nie będą mieli członkowie organów EuRoPol GAZ SA, którzy zgodnie z zawartymi w instrukcji propozycjami głosowania nie otrzymają absolutorium za lata 2012 i 2013⁵⁶.

RN PGNiG S.A. w dniu 28 lipca 2015 r. pozytywnie zaopiniowała powyższy sposób wykonywania prawa głosu. Obowiązywał on również na kolejnym walnym zgromadzeniu w dniu 17 września 2015 r., na którym podjęte zostały uchwały w powyższych sprawach (ZWZ w dniu 29 lipca 2015 r. jednomyślnie postanowiło zamknąć obrady bez podejmowania uchwał).

W przypadku członków Zarządu i RN EuRoPol GAZ SA decydujące dla przyznania nagrody było pełnienie funkcji w dniu 31 grudnia 2014 r. (za wyjątkiem jednego imiennie wskazanego byłego członka RN ze strony rosyjskiej). Prezes PGNiG SA wyjaśnił⁵⁷, iż zarówno przyjęcie jako decydującej daty 31 grudnia 2014 r., czy też daty odbycia ZWZ (17 września 2015 r.) nie wpływało na krąg osób uprawnionych do nagrody, było to zatem neutralne z punktu widzenia strony polskiej. Wskazał, że z tego względu propozycja strony rosyjskiej, aby datą decydującą był dzień 31 grudnia 2014 r. nie była kontrowersyjna, a dyskusja nad zmianą daty, która de facto pozostawała bez wpływu na skutek uchwały byłaby bezzasadna.

Prezes Zarządu PGNiG SA wyjaśnił⁵⁸, że propozycja, zgodnie z którą uprawnienie do otrzymania nagrody z zysku za 2012 r. zostało w odniesieniu do pracowników uwarunkowane pozostawaniem w zatrudnieniu na dzień podjęcia uchwały, wyszła ze strony Zarządu EuRoPol GAZ. Wskazał, iż wydaje się, że Zarząd EuRoPol GAZ zainteresowany był przyznaniem nagród pracownikom aktualnie zatrudnionym.

ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 17 września 2015 r. odbyło się. Podjęte zostały na nim uchwały w sprawie podziału zysku za 2012 r. (przewidująca wypłaty nagród z zysku dla pracowników oraz członków Zarządu i RN) oraz w sprawie nagród dla członków RN (tzw. nagród 150%) zgodnie z ustaleniami akcjonariuszy.

(dowód: akta kontroli, str. 307-397, 560-620, 631-710, 962-1386, 3545-3558)

4.3. Proces podjęcia decyzji o nagrodach wypłaconych w 2016 r.

Zarząd EuRoPol GAZ SA w dniu 16 maja 2016 r. wniósł o dokonanie podziału zysku netto za 2015 r. w wysokości 78,5 mln zł w następujący sposób: 1) 62,7 mln zł – na kapitał zapasowy (79,9%) oraz 2) 15,8 mln zł na nagrody dla pracowników EuRoPol GAZ SA, członków Zarządu i członków RN (20,1%). Tytułem uzasadnienia wniosku

⁵⁵ Przewidziano podział: 1) 10,5 mln zł – na nagrody dla pracowników (z wyłączeniem członków Zarządu), którzy byli zatrudnieni w 2012 roku na podstawie umowy o pracę i pozostają zatrudnieni w spółce na dzień podjęcia uchwały, proporcjonalnie do wynagrodzenia osiągniętego przez osobę uprawnioną w roku 2012 (bez nagród z zysku), 2) 0,67 mln zł – na nagrody dla członków RN pełniących swe funkcje w RN w dniu 31 grudnia 2014 r. oraz dla imiennie wskazanego byłego członka RN ze strony rosyjskiej, proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego i czasu pełnienia funkcji w RN w okresie 2012-2014, 3) 1,0 mln zł – na nagrody dla członków Zarządu, pełniących swe funkcje w dniu 31 grudnia 2014 r., proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia miesięcznego w spółce i czasu pełnienia funkcji w okresie 2012-2014.

⁵⁶ W odniesieniu do 2012 r. zaproponowano wstrzymanie się od głosu co do uchwały w sprawie absolutorium dla Mirosława Dobruta i Zdzisława Jamki oraz głosowanie za absolutorium dla rosyjskich członków Zarządu EuRoPol GAZ SA. Zaproponowano również wstrzymanie się od głosu co do absolutorium dla członków RN PGNiG SA Grażyny Piotrowskiej-Oliwy i Radosława Dudzińskiego. W zakresie dotyczącym roku 2013 r. zaproponowano wstrzymanie się od głosu co do uchwały w sprawie absolutorium dla Mirosława Dobruta i Zdzisława Jamki oraz głosowanie za absolutorium dla Kazimierza Nowaka, Tomasza Flisa i rosyjskich członków Zarządu EuRoPol GAZ SA. Zaproponowano również wstrzymanie się od głosu co do absolutorium dla członków RN EuRoPol GAZ SA Grażyny Piotrowskiej-Oliwy i Radosława Dudzińskiego.

⁵⁷ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 9 października 2018 r. (znak: DA/A/000186/2018).

⁵⁸ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 19 września 2018 r. (znak: DA/A/000159/2018).

w zakresie wypłaty nagród wskazana została okoliczność zrealizowania wszystkich zadań związanych z niezawodnym przesyłem gazu w 2015 r. w ramach zatwierdzonego Planu Działalności Gospodarczej na rok 2015. Wskazano również, że propozycja formuły podziału zysku za rok 2015 co do zasady odwzorowuje podział zysku za rok 2012 zatwierdzony przez walne zgromadzenie w roku 2015. W załączniku do wniosku wskazany został proponowany podział ogólnej kwoty na nagrody⁵⁹. Na planowane ZWZ zgłoszony został również projekt uchwały w sprawie nagród dla członków RN EuRoPol GAZ SA (tzw. nagród 150%).

RN EuRoPol GAZ SA w dniu 3 czerwca 2016 r. pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu do ZWZ w sprawie podziału zysku.

Zarząd EuRoPol GAZ SA zwołał ZWZ na dzień 27 czerwca 2016 r.

W związku z powyższym, Zarząd PGNiG SA w dniu 14 czerwca 2016 r. wystąpił do RN PGNiG SA o zaopiniowanie sposobu wykonywania prawa głosu. Zarząd PGNiG SA wskazał w instrukcji do głosowania, iż proponuje upoważnić pełnomocnika PGNiG na ZWZ EuRoPol GAZ SA do głosowania za podjęciem zaproponowanych uchwał w sprawie podziału zysku na 2015 r. i w sprawie nagród dla członków RN⁶⁰.

RN PGNiG SA w dniu 22 czerwca 2016 r. pozytywnie zaopiniowała proponowany sposób wykonania prawa głosu na ZWZ EuRoPol GAZ SA.

ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 27 czerwca 2016 r. podjęło uchwały w sprawie podziału zysku i przyznania nagród 150% dla członków RN zgodnie z brzmieniem wnioskowanym przez Zarząd EuRoPol GAZ SA.

Uprawnienie do nagrody z zysku za 2015 r. zostało przewidziane dla członków RN i Zarządu EuRoPol GAZ SA pełniących funkcje w dniu podjęcia uchwały. Z uprawnienia tego wyłączeni zostali członkowie RN i Zarządu, którzy pełnili swoją funkcję w tym roku i nie pełnili jej w 2016 r. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA⁶¹, propozycja warunków w zakresie nagród z zysku za rok 2015 została sformułowana przez Zarząd EuRoPol GAZ, a Zarząd PGNiG SA nie widział uzasadnienia dla zmiany tych warunków.

Wskazał również, że podstawowym założeniem jest, aby nagrody otrzymywali aktualni, a nie byli członkowie Organów Spółki. Wyjaśnił, że próbuje się zachowywać relatywną równowagę pomiędzy wysokościami nagród dla „rosyjskich”, a „polskich” członków Organów Spółki, kiedy jest to możliwe oraz że nagród nie powinni otrzymać członkowie organów, którzy nie otrzymali absolutorium, zaś konkretne sformułowania mają służyć osiągnięciu tych założeń.

Prezes Zarządu PGNiG SA przedstawił również stanowisko, że biorąc pod uwagę rekomendowany sposób głosowania w sprawie absolutorium przyjęcie, że nagrody przysługują osobom pełniącym swe funkcje w roku 2015, doprowadziłoby do

⁵⁹ Proponowany podział kwoty z zysku za 2015 r. przewidzianej na nagrody: 1) 1,5 mln zł (1,9% zysku netto) – dla członków RN pełniących swoje funkcje w RN EuRoPol GAZ SA w dniu podjęcia uchwały, proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego, 2) 1,3 mln zł (1,66%) – dla członków Zarządu, pełniących swoje funkcje w dniu podjęcia uchwały, proporcjonalnie do indywidualnego miesięcznego wynagrodzenia w spółce, 3) 13,0 mln zł (16,6%) – dla pozostałych pracowników, którzy byli zatrudnieni w 2015 r. na podstawie umowy o pracę i pozostają zatrudnieni w EuRoPol GAZ SA na dzień podjęcia uchwały, proporcjonalnie do wynagrodzenia osiągniętego przez osobę uprawnioną w 2015 r. (bez nagród z zysku). Wskazano również, że kwoty z zysku przeznaczone na wypłaty nagród dla wszystkich ww. osób są kwotami brutto, tzn. obowiązkowe obciążenia z tytułu składek na FUS płaconych przez EuRoPol GAZ SA, a także na Pracowniczy Program Emerytalny zostaną pokryte ze środków obrotowych.

⁶⁰ W pozostałym zakresie zaproponowano także m.in. głosowanie przeciw udzieleniu absolutorium byłemu Prezesowi Zarządu EuRoPol GAZ SA Marcinowi Idzikowi i głosowanie za absolutorium z wykonania obowiązków w 2015 r. pozostałym członkom zarządu spółki. Zaproponowano także głosowanie przeciw udzieleniu absolutorium wszystkim członkom RN EuRoPol GAZ SA ze strony polskiej, którzy byli nimi w 2015 r. i w tym roku zostali z niej odwołani, a nadto pozostającemu w RN członkowi zgłoszonemu przez Gas-Trading S.A., jak również głosowanie za udzieleniem absolutorium członkom RN EuRoPol GAZ SA ze strony rosyjskiej (wszystkim) i polskiej (powołanych od dnia 16 grudnia 2015 r.).

⁶¹ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 9 października 2018 r. (znak: DA/A/000186/2018).

sytuacji, że otrzymaliby je członkowie organów Spółki, którzy nie otrzymali absolutorium, tzn. zostali negatywnie ocenieni przez PGNiG S.A.

Według treści wyjaśnień, podział zysku netto należy do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia, a ewentualne przyznanie nagród ma charakter uznaniowy i dyskrecyjny. Walne zgromadzenie nie było zobligowane do przyznania nagrody z zysku spółki żadnymi wewnętrznymi regulacjami i nie było skrepowane żadnymi warunkami ustalonymi w innych aktach prawnych. Uchwała WZ była jedynym dokumentem kreującym prawo członków organów EuRoPol GAZ do nagrody.

W odniesieniu do nagród dla członków RN i Zarządu EuRoPol GAZ SA z zysku za 2012 r. przewidziano, iż ich wysokość wyliczona zostanie proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego/miesięcznego i czasu pełnienia funkcji w RN/Zarządzie w okresie 2012-2014, zaś nagród z zysku za 2015 r. – proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego/miesięcznego.

Prezes PGNiG SA przedstawił w toku kontroli wyjaśnienia dotyczące powyższego zróżnicowania⁶². Wyjaśnił, iż w odniesieniu do nagród z zysku za rok 2015 należy wskazać, że okres pełnienia funkcji przez członków RN Spółki ze strony polskiej innych niż, tych którzy zostali negatywnie ocenieni przez PGNiG S.A. (brak absolutorium), nie przekraczał w roku 2015 kilkunastu dni. Wskazał w związku z tym, iż przyjęcie innego sposobu kalkulacji nagrody niż proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia kwartalnego/miesięcznego, tj. np. proporcjonalnie do indywidualnego wynagrodzenia uzyskanego w roku 2015, doprowadziłoby do sytuacji, w której reprezentanci strony rosyjskiej znaleźliby się w pozycji wysoce uprzywilejowanej i otrzymaliby niemal całość kwoty 1,5 mln zł przeznaczonej na nagrody dla członków RN EuRoPol GAZ.

PGNiG SA nie miała wiedzy, czy, a jeśli tak, to jakie uzgodnienia prowadzone były ze stroną rosyjską co do podziału zysku za 2015 r. i przyznania nagród dla członków RN EuRoPol GAZ SA (oraz ewentualnie innych zagadnień powiązanych z podjętym rozstrzygnięciem w tych sprawach) – w okresie przed ZWZ w dniu 27 czerwca 2016 r., posiedzeniem RN EuRoPol GAZ SA, bądź również przed skierowaniem przez Zarząd EuRoPol GAZ SA wniosku co do sposobu podziału zysku za 2015 r. i zwołania ZWZ z określonym porządkiem obrad.

Prezes PGNiG SA wyjaśnił, iż spółka nie dysponuje notatkami z ewentualnych rozmów i korespondencją prowadzoną ze stroną rosyjską w powyższej sprawie przed posiedzeniem RN EuRoPol GAZ SA, które odbyło się 3 czerwca 2016 r.

(dowód: akta kontroli, str. 269-333, 631-710, 1387-1420)

4.4. Działania zmierzające do ewentualnej wypłaty nagród za 2016 r.

W 2016 r. EuRoPol GAZ SA osiągnęła zysk netto w wysokości 116,8 mln zł. Zarząd EuRoPol GAZ SA wniósł do walnego zgromadzenia o dokonanie podziału zysku poprzez przeniesienie go na kapitał zapasowy. Zarząd EuRoPol GAZ SA wniósł również o podjęcie przez walne zgromadzenie uchwały w sprawie nagród dla członków RN (tzw. nagród 150%).

ZWZ zwołane zostało na dzień 26 czerwca 2017 r. Przed ZWZ RN EuRoPol GAZ SA nie wypracowała rekomendacji co do sposobu podziału zysku. PGNiG SA stało na stanowisku przeznaczenia zysku na kapitał zapasowy, dopuszczając możliwość przeznaczenia części zysku w sposób odmienny w zależności od uzgodnień ze

⁶² Wskazał przy tym, iż zysk za 2012 r. był dzielony w 2015 r., okres przyjęty do ustalania nagród objął lata 2012-2014, a żaden z członków organów EuRoPol GAZ SA reprezentujący stronę polską, a pełniący funkcję w 2012 r. nie był już członkiem organu spółki na dzień podjęcia uchwały ZWZ o przyznaniu nagród z zysku za rok 2012 (17 września 2015 r.), czy też na dzień 31 grudnia 2014 r.

stroną rosyjską. Zarząd PGNiG SA ostatecznie przyjął również (w dniu 22 czerwca 2017 r.) instrukcję przewidującą głosowanie przeciw przyznaniu tzw. nagród 150% dla członków RN EuRoPol GAZ SA.

Na ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 26 czerwca 2017 r., z uwagi na brak pełnomocnictwa udzielonego przez OAO Gazprom do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu, obecni akcjonariusze, tj. PGNiG SA i Gas-Trading SA stwierdzili, że ZWZ nie odbędzie się i będzie przeprowadzone w terminie późniejszym.

NWZ mające na celu rozpatrzenie dokumentów sprawozdawczych i skwitowanie 2016 r. odbyło się w dniu 27 marca 2018 r. Jego przedmiotem nie było głosowanie uchwały o podziale zysku za 2016 r. Kwestia podziału zysku za 2016 r. ujęta została w porządku obrad ZWZ w dniu 21 czerwca 2018 r. Uchwała w przedmiocie przeznaczenia całości zysku netto na kapitał zapasowy z powodu głosowania przeciw przedstawiciela OAO Gazprom nie została powzięta.

Na żadnym z powyższych walnych zgromadzeń nie była głosowana kwestia przyznania dodatkowych nagród (tzw. nagród 150%) dla członków RN EuRoPol GAZ SA. Punkt przewidujący głosowanie nad tą kwestią na ZWZ w dniu 21 czerwca 2018 r. na wniosek PGNiG SA został wyłączony z porządku obrad.

W konsekwencji członkom RN EuRoPol GAZ SA nie przyznano nagród z zysku za 2016 r. i tzw. nagród 150% – od dnia 27 czerwca 2016 r. członkom RN EuRoPol GAZ SA nie przyznawano nagród ze środków EuRoPol GAZ SA.

(dowód: akta kontroli, str. 238-268, 631-710, 1421-1458)

4.5. Zasady wynagradzania i nagradzania w EuRoPol GAZ SA

4.5.1. Obowiązujące regulacje w zakresie wynagrodzeń i nagradzania

W EuRoPol GAZ SA obowiązywały regulacje wewnętrzne określające wysokość wynagrodzeń członków Zarządu i RN.

W dniu 19 kwietnia 1996 r. walne zgromadzenie EuRoPol GAZ SA przyjęło *Zasady wysokości wynagrodzenia Członków Zarządu EuRoPol GAZ oraz warunki wykonywania pracy*. Dokument ten był czterokrotnie zmieniany, ostatni raz w 2008 r. Zawierał on m.in. postanowienia określające przedziały kwotowe wynagrodzenia miesięcznego członka Zarządu [...] ⁶³ i dotyczące nagród uznaniowych za efektywną działalność w wysokości do 150% wynagrodzenia podstawowego otrzymanego za okres objęty nagrodą (przyznawanych nie częściej niż raz w kwartale przez RN EuRoPol GAZ SA w oparciu o ocenę wykonania zatwierdzonych zadań).

W zakresie wynagradzania członków RN EuRoPol GAZ SA ważność zachowywała uchwała walnego zgromadzenia EuRoPol GAZ SA z dnia 26 kwietnia 2002 r. zmieniona uchwałą z dnia 19 grudnia 2003 r. [...] ⁶⁴.

PGNiG SA jako akcjonariusz EuRoPol GAZ SA ani członkowie RN EuRoPol GAZ SA wskazani przez PGNiG SA nie występowali w okresie 2011-2018 (ani wcześniej) z propozycją opracowania i wdrożenia w EuRoPol GAZ SA regulacji wewnętrznych dotyczących zasad nagradzania członków RN i szczegółowych zasad nagradzania Zarządu EuRoPol GAZ SA. Nie proponowano również przyjęcia jednolitych zasad i kryteriów wypłaty nagród z zysku oraz dodatkowych nagród (tzw. nagród 150%) z uwzględnieniem rozstrzygnięcia zakresu uprawnień byłych i obecnych (na moment podejmowania uchwały o danych nagrodach) członków organów.

⁶³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

⁶⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyłączenia tego dokonano w interesie PGNiG SA.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA⁶⁵, *dodatkowe nagrody (tzw. nagrody 150%) dla członków RN (...) są (...) przyznawane od wielu lat na analogicznych zasadach jak dla członków Zarządu: do 150% wynagrodzenia podstawowego otrzymanego za okres objęty nagrodą. Wskazał, iż nie było propozycji przyjęcia zasady, aby przy przyznawaniu tzw. nagród 150% uwzględniać osoby niepełniące już funkcji. Podniósł, iż zdarzały się wyjątki od przyjętej praktyki, iż nagrody otrzymują aktualni członkowie RN, jak przypadek jednego członka Rady Nadzorczej ze strony rosyjskiej, który otrzymał nagrodę jako były członek RN.*

Prezes Zarządu PGNiG SA – odpowiadając na wcześniejsze pytania NIK dotyczące rozważanych tzw. nagród 150% dla członków RN w 2017 r. (które nie zostały ostatecznie wskutek stanowiska PGNiG SA przyznane) i proponowanych w części odmiennych zasad ich przyznania aniżeli w 2016 r. – wskazał⁶⁶, iż *ewentualne przyznanie nagród dla członków RN należy do wyłącznej kompetencji WZ, i ma charakter uznaniowy, dyskrejonalny. Wyjaśnił także, że WZ nie było zobligowane do przyznania nagrody żadnymi wewnętrznymi regulacjami i nie było skrepowane żadnymi warunkami ustalonymi w innych aktach prawnych, zaś uchwała WZ była jedynym dokumentem kreującym prawo członków RN EuRoPol GAZ nagrody.*

4.5.2. Działania mające na celu wprowadzenie zmian zasad wynagradzania w Radzie Nadzorczej EuRoPol GAZ SA.

W okresie objętym kontrolą planowane lub podejmowane były działania mające na celu zmianę zasad wynagradzania członków RN EuRoPol GAZ SA.

W 2013 r. PGNiG SA proponowała podjęcie uchwały, w myśl której wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji członka RN EuRoPol GAZ SA nie przysługuje członkom RN będącym pracownikami PGNiG SA lub spółek zależnych PGNiG SA w rozumieniu przepisów *k.s.h.*, jak również osobom pełniącym funkcję członków zarządu w tych podmiotach (bez względu na rodzaj stosunku prawnego), a warunki wynagrodzenia pozostałych członków RN EuRoPol GAZ SA pozostają bez zmian. RN PGNiG SA pozytywnie zaopiniowała instrukcję do głosowania przyjętą przez Zarząd PGNiG SA przewidującą głosowanie za uchwałą w powyższej sprawie. ZWZ EuRoPol GAZ SA w dniu 25 czerwca 2013 r. na wniosek przedstawiciela OAO Gazprom zostało przerwane do dnia 19 lipca 2013 r.; w tym dniu akcjonariusze jednomyślnie postanowili nie odbywać ZWZ. Do końca 2013 r. walne zgromadzenie EuRoPol GAZ SA nie podejmowało uchwał z powodu nieobecności przedstawicieli OAO Gazprom. Na kolejnych walnych zgromadzeniach projekt uchwały nie był rozpatrywany.

W 2016 r. kwestia wynagrodzeń w RN EuRoPol GAZ SA była przedmiotem jednego z punktów posiedzenia RN PGNiG SA (w dniu 27 lipca 2016 r.). Prezes Zarządu PGNiG SA przedstawił informacje dotyczące *projektu ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń*, która – jak wskazano – *doprowadza do poważnego dysparytetu w stosunkach z przedstawicielami strony rosyjskiej w EuRoPol GAZ SA.* Zwrócił uwagę, że na jej gruncie strona polska w RN EuRoPol GAZ SA nie będzie mogła pobierać wynagrodzenia, przedstawiając konsekwencje takiego rozwiązania. Wskazano także na przedstawienie Ministrowi Energii propozycji zmian w projekcie ustawy.

Kwestia wynagrodzeń w RN EuRoPol GAZ SA była przedmiotem działań w PGNiG SA w 2017 r.

W tym zakresie ostateczna instrukcja PGNiG SA do głosowania na ZWZ EuRoPol GAZ SA zwołanym na dzień 26 czerwca 2017 r. zakładała wniesienie o podjęcie uchwały o zmianie statutu poprzez uchylenie postanowienia statutu dotyczącego

⁶⁵ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 29 października 2018 r. (znak: DA/A/000214/2018).

⁶⁶ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 9 października 2018 r. (znak: DA/A/000186/2018).

wynagrodzenia dla członków RN i podjęcie uchwały stanowiącej, iż wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji członka RN EuRoPol GAZ SA nie przysługuje.

W dniu 26 czerwca 2017 r. na ZWZ postanowiono, że się ono nie odbędzie. Kolejne walne zgromadzenie odbywało się w dniu 27 marca 2018 r. W porządku obrad nie przewidziano sprawy podjęcia uchwały w sprawie wynagrodzeń RN EuRoPol GAZ SA, a PGNiG SA nie wносиła o wprowadzenie takiego punktu do porządku obrad.

Jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu PGNiG SA⁶⁷, forsowanie rozwiązania polegającego na zniesieniu wynagradzania członków RN EuRoPol GAZ mogłoby doprowadzić do nieuzasadnionych nieporozumień ze stroną rosyjską, zaś skoro *oczekiwanie co do pełnienia funkcji w organach spółek bez pobierania wynagrodzenia dotyczyło tylko polskich członków RN będących jednocześnie członkami Zarządu PGNiG SA, a kwestia ta rozwiązana została inaczej, sprawa zmian Statutu (...) oraz zniesienia wynagrodzenia wszystkich członków RN EuRoPol GAZ nie była już więcej podnoszona.*

Zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej PGNiG SA Nr 34/VIII/2017 z dnia 13 września 2017 r. członkowie Zarządu PGNiG SA mogą pobierać wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w RN EuRoPol GAZ SA, z tym zastrzeżeniem, że tak uzyskane środki będą przeznaczać na cele pożytku publicznego.

Jak wskazał Prezes Zarządu PGNiG SA⁶⁸, formalnie zatem zarówno członkowie RN powołani przez OAO Gazprom, jak i PGNiG SA są wynagradzani, jednak dla członków RN powołanych przez PGNiG SA nie są to środki uzyskiwane na własną korzyść, lecz zasilają przedsięwzięcia pożytku publicznego.

(dowód: akta kontroli, str. 238-457, 631-710, 872-894, 1421-1444)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Brak sztywnych zasad podziału i kryteriów przyznawania nagród z zysku w EuRoPol GAZ SA oraz dodatkowych nagród dla członków Rady Nadzorczej EuRoPol GAZ SA generował ryzyko postrzegania określenia kręgu osób uprawnionych do nagrody jako intencjonalnego, mogącego budzić wątpliwości odbiorców zewnętrznych.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli uwzględnia, iż istnienie i sposób funkcjonowania EuRoPol GAZ SA (w tym przyjęte w niej rozwiązania wewnątrzkorporacyjne) determinowane są treścią porozumień pomiędzy rządami Rzeczypospolitej Polskiej oraz Federacji Rosyjskiej, spółka nie prowadzi działalności gospodarczej na zasadach konkurencji rynkowej, a przedmiot jej działalności spółki jest ściśle reglamentowany. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, NIK dostrzega zasadność podejmowanych przez PGNiG SA działań, uwzględniających konsensualne wypracowywanie rozwiązań ze stroną rosyjską.

Wnioski pokontrolne

Wobec braku stwierdzenia nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁹.

⁶⁷ Pismo Prezesa Zarządu PGNiG SA z dnia 9 października 2018 r. (znak: DA/A/000186/2018).

⁶⁸ Jw.

⁶⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 26 listopada 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Kontrolerzy
/-/ Andrzej Sowiński
doradca ekonomiczny

Dyrektor
/-/ Sławomir Grzelak

/-/ Filip Byczkowski
główny specjalista kontroli państwowej